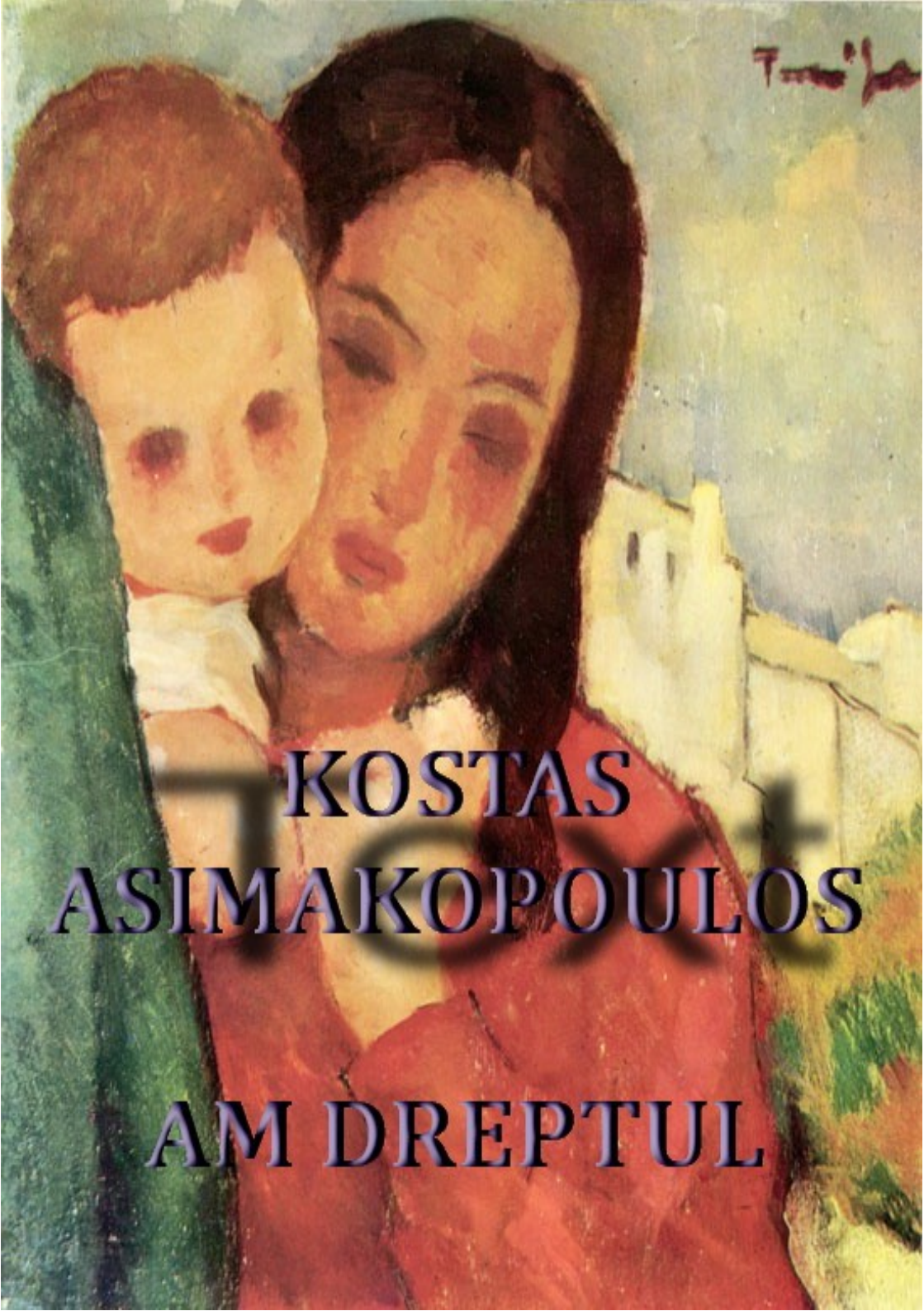

KOSTAS
ASIMAKOPOULOS

AM DREPTUL

KOSTAS ASIMAKOPOULOS

AM DREPTUL

TEATRU

Foto copertă: *Mama si copilul*, Nicolae Tonitza

Tehnoredactare: Mariana Alecu

copyright© Kostas Asimakopoulos, 2018
copyright© Angela Bratsou (*trad*) 2018
copyright© Editura UER Press 2018

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
ASIMAKOPOULOS, KOSTAS

Am dreptul: teatru / Kostas Asimakopoulos; trad. din lb.
greacă Angela Bratsou. - București: UER Press, 2018
ISBN 978-606-94322-6-6

I. Bratsou, Angela (trad.)
821.14

KOSTAS ASIMAKOPOULOS
AM DREPTUL
TEATRU

Traducere din limba greacă: Angela Bratsou

UER PRESS
București 2018

NOTĂ BIOGRAFICĂ

Kostas Asimakopoulos este unul dintre scriitorii greci cei mai renumiți și prețuiți din ultimele decenii. A fost onorat de trei ori de Academia din Atena, de trei ori cu Premiul de Stat pentru teatru, cu Premiul Internațional *Pirandello* (1988), cu un premiu din partea Academiei franceze „Art, Science et Lettres” și cu *Medalia orașului Atena*. A scris romanele: „Generația de prizonieri”, „Regele și statuia” (*Premiul Academiei din Atena*), „Crimele de la Sparta”, „Copacul care Dansează,” „Altana din Parga” (*Premiul Academiei din Atena*), „Fântâna cu stele” (biografie fictionalizată a Patriarhului Chiril al VI-lea), „Pe Râul ciocârlilor”, „Sufletele din Samotracia” și „Dansul moștenitorilor,” culegerile de povestiri „Despre Armata Sfântă”, „Dansul lui Osman Taka” (*premiul Academiei din Atena*), „Copiii”, și multe piese jucate în Grecia și în străinătate. Este caracteristic faptul că piesa „Eleni Altamura” i-a fost jucată continuu timp de doi ani pe scena principală a Teatrului Național din România. Lucrările sale au fost traduse în peste 20 de limbi, printre care și în chineză.

Născut în Mytilene în mai 1936, a studiat științe politice și s-a ocupat de foarte devreme cu teatrul ca regizor și dramaturg, și cu cinematograful. A scris mai mult de 35 de scenarii de film și cinci piese de teatru. În industria cinematografică greacă a regizat în jur de 11 filme.

Kostas Asimakopoulos a reprezentat literatura greacă la diferite conferințe în Iugoslavia, Irlanda, China, România etc. Este membru al Societății Scriitorilor din Grecia, al Societății Dramaturgilor Greci, al Uniunii Criticilor de Film, al Arhivei de Film din Grecia și al Eforiei Muzeului Teatrului.

Kostas Asimakopoulos vorbește și engleza, franceza și italiana și locuiește în Atena.

A studiat la Universitatea Panteion și, în paralel, teatru la Școala lui Kostis Michaelides, cu profesori Michaelides însuși, Mary Aroni, Manos Katrakis, Yannis Tsarouhis, și apoi, pentru puțin timp, la Școala lui Karol Koun. A urmărit multe piese de teatru în străinătate, în special Franța, precum și turnări de filme. A lucrat timp de mai mulți ani la emisiuni săptămânale

consacrate despre literatură, teatru și arte vizuale la radioul de stat și a tradus și regizat pentru televiziune la nivel național mai multe piese de teatru. Așa cum am mai spus, a apărut de foarte tânăr în viața literară greacă și a fost tradus în spaniolă, rusă, norvegiană, finlandeză, lituaniană, estonă, cehă, maghiară, ucraineană, română, bulgară, olandeză, albaneză, slovenă, sârbă, portugheză și altele. Lucrările sale sunt jucate în teatre naționale, municipale și private străine.

A scris scenariile pentru treizeci și cinci de filme: „Răpirea”, „Tinerete Neliniștită”, „Adio, viață”, „Cenușăreasa”, „Viață amară” ș.a.

Ca regizor, scenograf și producător a turnat 17 filme. Aproape toate – cu excepția unuia – departe de Atena. Printre ele:

„*Pâine pentru un evadat*”, (după nuvela cu același nume, la Pilio);

„*Vinovați*” (după nuvela proprie „În gura leului”, în Evia);

„*În fața spânzurătorii*” (triptic, bazat pe o povestire proprie, în Cipru);

„*Părăsire*” (după povestirea cu același nume, la Kastoria)

„*Familia Horafa*” (după cartea sa pentru copii, având același nume);

„*Zile frumoase*” (într-o insulă din Marea Egee);

„*Târgul de mirese*” (în Parga, Paxos, Nafpaktos);

„*Nu există dezertori*” (la Pilo și Methoni) ș.a.

A transpus ca regizor și scenarist – în seriale de televiziune – romanele istorice proprii cu multe personaje:

„*Regele și statuia*” – Premiul Academiei din Atena (și coproducător), în diferite părți ale Mării Egee.

„*Altana din Parga*” – Premiul Academiei din Atena – în Epir (Parga, Ioannina – Souli), în Corfu și în alte locuri. „*Clopot de seară*” (Syros, Mykonos).

A produs, de asemenea, multe piese de teatru TV. Printre ele „*Procesul lui Hristos*” de Diego Fabri, „*Un tramvai numit dorință*” de Ten Williams, „*O pălărie plină de ploaie*” Michael Gatsos, „*Fără mânie*” de J. Hastings. „*Niciodată să nu disperi*” de același (de mare succes în mai multe teatre din străinătate) etc.

De asemenea, a făcut filme documentare despre literatură și alte subiecte. În acest domeniu, a fost membru al comisiei Festivalului de la Salonic. Este câștigător al premiului internațional *Premio Pirandello* (1988) și deținător al *Sceptrului European* - Premiul pentru Literatură (2002) precum și premiat

cu *Medalia Oraşului Atena*, pentru contribuția adusă literaturii și culturii din țara sa (1998). Este invitat la universități din străinătate pentru prelegeri despre literatură și teatru grecești. Secretar general al *Societății Grecești a Traducătorilor literari* a Centrului grecesc „PEN Club”. A fost președinte al *Societății Dramaturgilor greci* și al *Muzeului Teatrului*. Multe dintre traducerile lui sunt jucate în teatre. Ultima în anul 1966 la *Teatrele Amiral, Park* și *Amfiteatru (Sp. Evangelatou)*. Experiențele din călătoriile sale în Europa, Asia, America și cunoștințe cu personalități importante (*Mao Zedong, Faulkner, Cocteau, Fellini, Art. Miller, Borges, Silone, Gheftusenko, De Filippo, I. Antrits etc.*) sunt cuprinse în cea mai recentă carte a sa „*O viață de trăit.*”

DATE TRADUCĂTOR

Angela Bratsou, premiată recent de *Asociația Traducătorilor Literari din Grecia* pentru tălmăcirea ei, în volum, în limba română, a poetei Kiki Dimoula (*Epoché/Εποχή*, Editura UER Press, București, 2016) a tradus în limba română scriitori și poeți greci renumiți dar și scriitori și poeți români în limba greacă. Amintim doar participarea sa cu traducere și coordonarea împreună cu profesorul Stavros Deligiorgis a unei ediții bilingve a culegerii „Șapte Schițe” de I.L. Caragiale (Atena, 2012) și în anul 2014 cu traducerea povestirii „Musa”, precum și pregătirea împreună cu profesorul Stavros Deligiorgis, a volumului „Călătorii Mediteraneene”, proză scurtă de Panait Istrati. Are în pregătire finală, în colaborare cu același Stavros Deligiorgis, trei noi titluri de Thanassis Valtinos, ca și a unor antologii proprii traduse în limba română din poezii greci (Liana Sakelliou, Chrysoula Aguyranopoulou, Theoni Kotini, Kostas Koutsourelis, Ioannis Patilis etc.), precum și o antologie în limba greacă a unor tineri poeți români.

CĂTRE CITITORI

Într-o operă teatrală șocantă, care inițial făcea parte din nuvela „CEI CE NU AU PLECAT” (2008 Editura Agkira), KOSTAS ASIMAKOPOULOS ne vorbește, încă din 2014, despre o chestiune actuală: imigrația. El ne vorbește, de asemenea, despre istorie, drepturi, dragoste, sacrificiu, înțelegere, dar și despre tragediile pe care le aduce războiul cu el.

De aici intervine și dificultatea pentru traducător, care trebuie să știe toate acestea și să le transfere cu exactitate în noua limbă, păstrând în același timp frumusețea, ritmul, stilul și vioiciunea cuvântului lui Kostas Asimakopoulos. Dar este, de asemenea, un teren propice pentru participarea sa respectuoasă la prezentarea unor astfel de probleme importante.

Onoarea și bucuria mea, această traducere.

Angela Bratsou

AM DREPTUL

(Piesă de teatru în două acte)

PERSONAJE

ADRIANÓS: Burghez corfiot trecut de şaizeci. Pentru vârsta lui, frumos. Solemn şi plin de nobleţe.

MIRKO: Treizeci de ani. Frumos, interesant şi curajos.

ELSA: Nevasta lui ADRIANÓS. Treizeci de ani. Aristocratică, atrăgătoare, cu personalitate.

MAMA lui MIRKO: Şaizeci de ani. Orăşeană, având experienţă de viaţă şi spirit combativ. Cucereşte imediat cu modul ei de a fi.

Pentru reprezentaţia spectacolului ar fi bine, la începutul ei, să fie proiectate pe cortină sau pe un ecran care să acopere scena, imagini de documentare vechi din războiul Serbiei cu Austria şi din tragedia retragerii armatei sârbe până la sosirea ei în Corfu, în iarna lui 1914 - 1915. Să se încheie aceste scene cu imagini din Corfu din epoca respectivă. Dacă, bineînţeles, există documentare salvate de la aceste evenimente. Dacă nu, s-ar putea face un montaj de fotografii ale aceloraşi evenimente, cu folosirea tehnologiei corespunzătoare, precum şi cu sunete potrivite şi muzică ritmată, ar putea fi o bună introducere în atmosfera piesei.

PARTEA ÎNTÂI

SCENA ÎNTÂI

(Scena arată o cameră mare într-un conac vechi din Corfu. Este biroul-salon al doctorului Adrianós Theotókis. Mobilier bun, bibliotecă bogată și îngrijită, picturi pe pereți, în special portrete de familie. O ușă dublă care duce din alte încăperi în această cameră, o alta pentru cea de alături, una sau două ferestre mari la stradă, de unde este vizibilă o imagine a orașului. Acestea, cu perdele.

Când este ridicată cortina, se aud clopote bătând pentru slujba de dimineață. Doctorul Adrianós Theotókis este pe punctul să iasă. Pășește neliniștit, vizibil confuz. Monologhează.)

ADRIANÓS: El a fost. Da, el a fost, nu greșesc. L-am recunoscut imediat. Nu s-a schimbat prea mult, deși a trecut atât de mult timp. Chiar de departe văzut, mi-am spus, „El este. Amenințarea care-mi vine. Pericolul de a se întâmpla ce este mai rău în viața mea”. Ca și cum ar fi puține problemele avute deja din cauza lui. Și sunt sigur că și el m-a văzut. M-a surprins cu ochiul. Și dacă nu s-a apropiat de mine, a fost pentru că s-a întâmplat să fim în mijlocul lumii, în centrul orașului. Nu-i convenea să se apropie de mine, să mă oprească și să înceapă să-mi spună... ce să îmi spună? Și de ce? Păi, ceea ce nu a dorit atunci, vine acum să mi-o spună. În propria mea casă! Și eu, dacă ignor, trebuie să-l accept. Nu am nicio scuză să refuz. Dacă aş spune nu, și iar nu, refuzul acesta al meu s-ar putea întoarce împotriva mea, dacă ar fi aflat de alții, ar da motivație să reînvie povești vechi de la mine din casă, uitate de lume. De aceea am spus: „Să vină”. Dar, măcar să nu vină! Să nu mă întâlnească. Nici azi, nici mâine, nici vreodată! De s-ar întâmpla ceva și de ar dispărea! *(Se aud nouă bătăi de la un ceas public.)* Este însă ora lui acum. Ora critică! *(Se apropie de fereastră și se uită afară.)* Uite-l! Acum intră în casă. Tocmai când iese Fotirn. O salută. Intră. *(Revine în centrul încăperii. Încercând să arăte calm.)* Trebuie să par liniștit. Ca și cum nu suspectez nimic. *(Șade în spatele biroului și se prefăce că scrie ceva. Aproape imediat se*

aude un ciocănit discret în usa camerei. Răspunde cu răceală.)
Poftiți... (*Ușa se deschide și intră cu timiditate Mirko Pavlici.*)

MIRKO (*închizând în urma lui ușa*): Bună ziua.

ADRIANÓS (*tot cu răceală*): Bună ziua.

MIRKO: Nu e necesar să mă recomand. Mă cunoașteți.

ADRIANÓS: Nu.

MIRKO: Nu cred că m-am schimbat mult de atunci. Poate cu anii, cu atâtea câte am trăit, (*corectând*) am trăit cu toții, m-am cam maturizat la chip, dar rămân tot eu. Mirko Pavlici...

ADRIANÓS: Cel care...

MIRKO (*întrerupându-l calm*): Mai bine nu spuneți. Dumneavoastră sunteți...

ADRIANÓS (*întrerupându-l calm*): Doctorul ADRIANÓS Theotokis.

MIRKO: ...pe care toți aici în Corfu vă onorează și vă respectă. Vă iubesc.

ADRIANÓS: Vă mulțumesc că spuneți asta.

MIRKO: O spun pentru că... și eu împărtășesc aceste simțăminte pentru dumneavoastră. Și am recunoștință pentru ceea ce ați făcut pentru noi, sârbii, atunci... Și pentru mine în special. Dar, de asemenea, pentru...

ADRIANÓS (*întrerupându-l*): Vorbiți bine greaca.

MIRKO: Am învățat-o deja. Începusem de atunci, aici, să comunic destul. Și trebuia să capăt ușurința în exprimare; pentru că...

ADRIANÓS (*întrerupându-l, pentru a evita continuarea frazei lui Mirko*): Dumneavoastră ați venit și ieri și m-ați căutat? Mi-a spus menajera casei că... cineva... străin.

MIRKO: Da, eu. Am văzut-o și acum când ieșea. Chiar atunci când ciocăneam la ușă.

ADRIANÓS: Merge la biserică. Este sărbătoare astăzi. A Crucii.

MIRKO: Și pentru noi, sârbii. 14 septembrie.

ADRIANÓS: Exact. M-aș fi dus și eu să urmăresc slujba la biserică, dar trebuie să merg la spital. Mă așteaptă răniți. O să avem chiar și azi vreo operație. Am mai rămas puțin pentru dumneavoastră, pentru că ați spus că veți reveni astăzi.

MIRKO: Da, dimineața. Pentru a vă prinde înainte să plecați. Și să vă spun: nu m-a deranjat că nu v-am întâlnit ieri. Am avut timp pentru a merge la cimitir. Am stat la mormânt până la căderea nopții. Iar...

ADRIANÓS: Iar?

MIRKO: Da. Am mers și alaltăieri, odată ajunși.

ADRIANÓS: Odată ajunși? Cine? Nu ați venit singur?

MIRKO: Nu.

ADRIANÓS: Dar?

MIRKO: O să vă spun. (*încep să se audă lovituri rare de tun de pe vasele de război care trag spre oraș.*)

ADRIANÓS (*apropiindu-se de fereastră*): Trag iar. Corăbiile italiene spre oraș. Probabil le-ați văzut.

MIRKO: Da. Asediu.

ADRIANÓS: De paisprezece zile. Din 31 august. Și cât va dura... Adevărată ocupație a insulei. Au găsit motiv. Uciderea italienilor care au participat în comisia trasării frontierei, a noului stat creat: al Albaniei. Au presupus că i-ar fi omorât niște greci. Patrioți greci. În timp ce adevărul este că i-au ucis albanezii, tocmai pentru a avea aceste consecințe negative, adică ocuparea insulei Corfu. Totul cu viclenie.

MIRKO: Avem experiență și noi, iugoslavii, cu tactica italienilor. În cazul Fiume¹. În sus, spre Trieste. S-a revoltat și un poet de-al lor...

ADRIANÓS (*întrerupând*): D'Annunzio...

MIRKO (*continuând*): ...care face pe eroul zburând cu avionul.

ADRIANÓS: Bufonerii... păcat... Pentru că scrie frumos. Și a fermecat și o mare actriță. Pe Duse. Eleonora Duse². Cea mai bună din toată Europa.

MIRKO: Asta dumneavoastră o știți... Eu...

ADRIANÓS (*îl întrerupe din nou, ca să evite subiectul vizitei*): Fapt este că acest prim-ministru de acum al italienilor, Mussolini, este foarte ambițios și lacom. Vrea multe. Mă tem că în curând se va dovedi periculos pentru Europa.

MIRKO: Mulți spun asta. Ne vom umple de victime.

ADRIANÓS: Deja avem în Corfu. Cincisprezece morți în prima zi și treizeci și cinci răniți, refugiați din Asia Mică, care de anul trecut stau, se presupune că temporar, în forturi. Nefericiții au

¹ În perioada 1920 - 1924 a existat sub numele de Statul Liber din Fiume, un oraș-formațiune statală cu o suprafață totală de doar 28 km pătrați la frontiera dintre Italia și Croația, constituită în urma unei intervenții armate puse la cale de un grup de naționaliști italieni sub comanda poetului Gabriele D'Annunzio.

² Eleonora Duse a fost o actriță italiană (3.10.1858 - 21.04.1924), socotită una dintre cele mai mari actrițe din toate timpurile. Gabriele d'Annunzio a scris patru piese pentru ea.

scăpat de atrocitățile turcilor contemporani pentru a fi uciși de tunurile italienilor aici, unde au găsit ospitalitate.

MIRKO: O grozăvie, o sălbăticie.

ADRIANÓS: Și asta pentru că guvernul italian vrea stăpânirea asupra insulei Corfu și a tuturor insulelor ionice.

MIRKO: Și nu numai, din păcate.

ADRIANÓS: Dar de aici problema se extinde. Intră în joc și alte puteri. Franța, Anglia... Refugiații din forturi, civilii femei și copii, sunt sub protecția Lordului Primar al Londrei, afectat de bombele italienilor. Problema ajunge la Liga Națiunilor de la Geneva. De aici poate să se aprindă un nou război în toată Europa.

MIRKO: ...Cum s-a întâmplat la Sarajevo, acum câțiva ani. Cu asasinarea moștenitorului austriac de către un patriot sârb.

ADRIANÓS: Aproape la fel. Aici deja trăim într-un climat de război. Asediu din partea flotei italiene. Nicio altă navă nu se apropie.

MIRKO: Am văzut.

ADRIANÓS: Și totuși, dumneavoastră ați venit. Cum?

MIRKO: Doar sufletul meu știe. Riscând. În secret, pe timp de noapte, pe la Saranda¹. Cu un vas mic de pescuit. Pe o coastă pustie.

ADRIANÓS: Ați găsit momentul cel mai rău. În plin pericol.

MIRKO: Da.

ADRIANÓS: Pentru ce atâta grabă?

MIRKO: Ajungem la problemă. Pentru că asta arată cât de hotărât sunt, în legătură cu motivul sosirii mele. (*Subliniind fără grabă.*) Nimic nu mă împiedică. Nici pericolul.

ADRIANÓS: Nu vreau să aflu.

MIRKO: Veți afla. Vă voi spune imediat. Pentru că aveți legătură cu asta.

ADRIANÓS (*dorind să evite*): Mă mir. Credeți că...

MIRKO (*pe un ton scăzut, dar cu fermitate*): Este adevărul. O realitate pe care o trăim deja de șapte ani, dumneavoastră, eu și...

ADRIANÓS (*oprindu-l, evident neliniștit*): Poveștile cu ani cer timp. Iar eu, v-am spus de la început, nu am timp. Am stat pentru puțin, doar să vă văd, să înțeleg cine m-a căutat.

MIRKO: Și ați înțeles?

ADRIANÓS: Ca să fiu sincer, da, din nefericire.

¹ Localitate din sudul Albaniei.

MIRKO: De ce „din nefericire”?

ADRIANÓS: Pentru că dorința mea a fost și continuă să fie, să nu vă mai văd niciodată.

MIRKO: Vă înțeleg. Dar de ce nu recunoaștem că nu putem – și nu este permis – să controlăm și sentimentele celorlalți, să le dirijăm viața? Asta – permiteți-mi să spun – este... egoism.

ADRIANÓS: Judecați lucrurile după cum le înțelegeți.

MIRKO: Să discutăm despre asta.

ADRIANÓS: Am spus, mă așteaptă la spital. O să operez.

MIRKO: De ziua Crucii?

ADRIANÓS: Si astăzi. Primează viața oamenilor. Dumnezeu vrea asta. Și jurământul pe care l-am făcut.

MIRKO: Logic, sunt de acord. Atunci, să mă întorc după amiază?

ADRIANÓS: Nu. Nu știu cum îmi va fi ziua. Nu auziți? Obuzele. Iar ne lovesc navele. Probabil o să avem iar alte noi victime. Răniți care ar avea nevoie de ajutorul meu.

MIRKO: Înțeleg asta. Dar mâine veți ști pe când. Să vin să vă văd. *(Aducându-l în impas.)* Ei?

ADRIANÓS *(cu greutate)*: Probabil.

MIRKO: Spuneți-i, vă rog, femeii pe care o aveți aici. Voi trece, voi bate la ușă și voi întreba. Ei?...

ADRIANÓS *(privindu-l cu calm)*: De acord.

MIRKO *(dând mâna pentru înțelegere)*: Trebuie să terminăm. Am hotărât. Nu mai suport.

ADRIANÓS *(cu teamă, dar și vehement, oprindu-l)*: Niciun cuvânt în plus. E suficient pentru moment. *(Îi dă și el mâna.)*

MIRKO *(repetă, subliniind)*: Să terminăm. E timpul!...

(Se privesc unul pe altul și, în timp ce se aude o muzică adecvată, se face întineric. În curând muzica se reduce, se oprește și începe scena următoare.)

SCENA A DOUA

(În același loc, cei doi bărbați. Poate doar Adrianós Theotókos cu o îmbrăcămintă puțin diferită, probabil mai mult o ținută de casă. Amândoi în picioare.)

MIRKO: Știu că ceea ce caut nu voi obține cu ușurință de la dumneavoastră. Am înțeles-o de la prima noastră întâlnire de alaltăieri.

ADRIANÓS: Dar nici nu știu ce urmăriți.

MIRKO *(cu calm)*: Știți. Ați ghicit chiar înainte să mă vedeți, când menajera v-a spus că un străin v-a căutat. Vi s-a dus mintea la mine.

ADRIANÓS: Vorbiți serios? După atâția ani? Opt.

MIRKO: Șapte. Și patru luni, pentru exactitate. Din mai, din '15. Atunci am plecat.

ADRIANÓS: Să spunem, șapte ani. Și totuși, este puțin? Nimeni nu ar fi crezut că după atât timp veți apare din nou.

MIRKO *(adaugă)*: ...Și cu atâtea câte au intervenit între timp. Spuneți-o. Cel mai probabil ar fi fost să fi plecat din viață, să fi fost ucis. La fel ca atâția alți compatrioți de-ai mei, mii.

ADRIANÓS: Probabil că da. Dar nu și că am vrut-o. Pentru numele lui Dumnezeu, nu vreau moartea nimănui, dar... *(Se oprește brusc.)*

MIRKO *(direct)*: Dar?

ADRIANÓS *(jenat, pentru a evita subiectul și îndreptându-se spre o mobilă pe care există o tavă cu sticle de băuturi și pahare)*: Vreți să beți ceva?

MIRKO: Nu, mulțumesc. Băutura la astfel de ore mă scoate din gândurile mele.

ADRIANÓS *(turnând dintr-o sticlă într-un pahar)*: Eu voi bea. Întotdeauna, înainte să merg să operez, beau un coniac. Face bine, dă putere. *(Ridicând paharul puțin.)* În sănătatea noastră, a tuturor, așadar.

MIRKO: Și să fie bine.

ADRIANÓS: Aș spune că da. Doar că problema este că mulți oameni văd în mod diferit binele. După interesele proprii, după trăiri.

MIRKO: Undeva însă există adevărul, dreptatea. Pe care trebuie să le căutăm. De asta zic să ne întoarcem un pic în urmă,

la început, acolo de unde a început totul în ceea ce ne privește pe noi amândoi...

ADRIANÓS: Nu o să fie bine pentru dumneavoastră.

MIRKO (*cu calm*): Vom vedea. (*Începând.*) Deci, septembrie din 1915...

ADRIANÓS: Atât de înapoi mergeți?

MIRKO: Da. După lupta eroică de a-și păstra independența, Serbia și Muntenegru pierd războiul. Frontul se rupe, armata noastră se retrage în fața supremației forțelor austriece. Suntem oameni săraci, de secole în sclavia turcilor, nu aveam mijloacele pentru acest război. Austria, o superputere. Si totuși...

ADRIANÓS (*îl întrerupe, ca și cum ar fi nerăbdător*): Ați luptat cu tărie, ați pierdut, v-ați retras, ați ajuns până la coasta Albaniei...

MIRKO (*întrerupându-l și el*): Nu continuați așa, depășind evenimente care sunt unice în istoria europeană și care arată puterea de rezistență a unui popor. Pentru că și retragerea noastră a fost o altă luptă, un război eroic împotriva tuturor greutăților pe care le-am întâmpinat: iarna, foametea, bolile. Eram 153.000 soldați în retragere. Sârbi și muntenegreni. Și cu noi împreună și tot guvernul și deputații noștri care au părăsit Belgradul ca să nu cedeze. Și primul dintre ei, regele nostru Petros...

ADRIANÓS (*cu grabă*): Știute toate acestea.

MIRKO: Dar vă scapă acum ceea ce am trăit în această retragere. Pentru că o retragere militară, în plină iarnă cumplită, nu este un simplu marș. Este o performanță prelungită pentru supraviețuire, pentru a exista din nou ca stat și pentru a găsi puterea de a ne recăpăta patria. Am flămânzit, ne-am îmbolnăvit în acest marș, care ne epuiza, cădeam în zăpadă schilozi, bolnavi, vedeam cum ne curge sângele și totuși am rezistat, ne-am ținut cu dinții sufletul să nu ne iasă și să existăm, să stăm din nou drept și să ne luăm patria înapoi.

ADRIANÓS: A fost cu adevărat o luptă demnă de admirat și de către adversarii Serbiei. Un epos.

MIRKO: Mă bucur că o spuneți. Niciunul dintre noi nu a dat înapoi. Și mai întâi a dat exemplul eroismului, regele nostru. Bătrân și bolnav... Dar nu a vrut să rămână înapoi, să accepte înfrângerea și să-și încheie viața în palat. Cu targa îl duceam prin văi inaccesibile și munți înzăpeziți. Și a răbdat, a rezistat. Un adevărat Karageorgevici.

ADRIANÓS: Bravo lui. Și în final, cu noul an, începutul lui '16...

MIRKO (*înterupându-l*): Vă rog, să nu sărim peste istorii umane. Pentru oameni suntem aici.

ADRIANÓS (*dându-se bătut*): Bine, spuneți.

MIRKO: Știți ce este să vezi pe cei dragi murind lângă tine și să nu poți face nimic pentru ei? Nici să-i îngropi, pentru că inamicii te resping și te lovesc. Să închizi mereu ochii fraților, prietenilor, tatălui? (Brusc cu durere, se uită la el.) Ați trăit așa ceva?

ADRIANÓS (*în încurcătură*): E groaznic... Înțeleg emoția dumneavoastră (*Lângă tava cu băuturi si luând un pahar.*) Să vă pun puțin?

MIRKO: Acum – da.

ADRIANÓS (*îi toarnă din aceeași băutură și i-o dă*): Poftim.

MIRKO: Mulțumesc. (*Bea puțin, ca și pentru a prinde putere.*)

ADRIANÓS (*cu blândețe*): Liniștiți-vă acum. S-au sfârșit astea, au trecut.

MIRKO: Nu, lucrurile acestea există. Am fost patru frați, luptători în război. Patru și în retragere. Și din urmă venea să ne întâlnească și tatăl nostru. Am rămas singur. Și am revenit aici, de data asta pentru noi toți!

ADRIANÓS (*cu uimire*): Pentru toți? Ce vreți să spuneți?

MIRKO: O să vă spun și sper că o să mă înțelegeți când voi ajunge la motivul care m-a adus aici.

ADRIANÓS: Să continuăm, deci. Armata țării dumneavoastră, cu regele dumneavoastră, prim-ministrul dumneavoastră...

MIRKO (*intervenind*): Marele Pašić¹.

ADRIANÓS: Da, Pašić, (*continuând*) guvernul vostru, parlamentul vostru, a ajuns într-o stare jalnică în Albania, pe țărmurile ei. Atunci au venit în Vlora nave italiene și franceze și v-au adus aici, în Corfu, declarată de Marile Puteri drept insulă nefortificată.

¹ Nikola Pašić a fost un lider politic important din Balcani, care, împreună cu omologii săi, precum Eleftherios Venizelos din Grecia, a reușit să își consolideze micul stat național în formare împotriva puternicelor influențe străine, în special cele din Austro-Ungaria, Imperiul Otoman și Imperiul Rus. A fost cel mai important lider politic sârb timp de aproape 40 de ani și conducător al Partidului Radical al Poporului. A îndeplinit mai multe funcții politice de prim rang, fiind de două ori primar al Belgradului, de mai multe ori prim-ministru al Regatului Serbiei și de trei ori prim-ministru al Regatului Iugoslaviei.

MIRKO: Aici cunoașteți urmarea.

ADRIANÓS: „Am trăit-o”, să spunem mai corect. Pentru că v-am găzduit de bună voie, și oficialitățile locale și oamenii, pentru că înțelegeam tragedia grea a țării voastre...

MIRKO (*luând cuvântul*): Da, asta, noi, sârbii, o spunem întotdeauna. Grecia s-a arătat un aliat corect al nostru.

ADRIANÓS: Și v-am dat drept spațiu în care să se întrunească parlamentul vostru, teatrul nostru cel mai frumos, și biserica proprie pentru voi, pe Sfântul Nicolae al străbunilor noștri.

MIRKO (*luând cuvântul*): Da, da, tot ceea ce aveam nevoie ne-ați dat. Corfu a devenit a doua noastră patrie.

ADRIANÓS: Mă bucur că o recunoașteți.

MIRKO: Adevărul trebuie spus.

ADRIANÓS: Dar adevărul are și o urmare. Și aceasta trebuie spusă.

MIRKO: Să o spunem.

ADRIANÓS: Când v-au debarcat aici navele străine, într-o stare jalnică, jumătate dintre voi erau bolnavi de molimele care vă năpădiseră. Tifos exantematic, dizenterie... Mulți muribunzi din cauza pneumoniei și a altor boli. În fiecare zi, mureau într-una. Spuneți-mi, vă amintiți câți în fiecare zi ?

MIRKO: O sută!

ADRIANÓS: Și mai mulți, în unele zile. Nu apucați, nici voi, sârbii, nici corfiații care s-au oferit să vă ajute, să săpați gropi ca să îngropați pe câți mureau în fiecare zi și de aceea i-ați aruncat în mare, lângă mica noastră insuliță Vido¹. Cimitir era fundul mării pentru nenumărații voștri morți. (*Privindu-l.*) Așa-i?

MIRKO: Da. A scris despre asta și un poet de-al nostru, tânăr, Milutin Bojić², care a sosit și el împreună cu arma noastră. Noi toți îi cunoaștem poezia. O avem ca pe ceva sfânt.

ADRIANÓS: Am plâns și noi, toată insula, pentru morții dumneavoastră. Dăgăneau clopotele lung a moarte zi și noapte, noapte și zi. Nu ne lua somnul de atâta tristețe. Ca și cum ar fi fost copii de-ai noștri și frații noștri acei nefericiți soldați morți. Și, după cum probabil vă amintiți, multe dintre aceste cadavre, după zile, au fost scoase din mare într-o stare

¹ Insula Vido este o insulă mică de aproximativ 500 de acri, situată în fața orașului Corfu, la aproximativ 1200 m de vechiul port și numele ei vine de la primul proprietar al ei, GUIDO MALIPIERI.

² Plava Grobnica (chirilice sârbești: Плава гробница, „Mormântul Albastru”) este o odă scrisă de poetul sârb Milutin Bojić în timpul Primului Război Mondial.

oribilă pe coastă și apoi le-am îngropat acolo. Plaje umplute cu cruci de lemn cu numele celor recunoscuți de sârbi. *(Privindu-l.)* Spun corect?

MIRKO: Da. Am trăit și am văzut toate acestea. Sunt de două ori martor. Pentru că doi dintre frații mei au fost aruncați în acest cimitir marin. Numai că valul nu i-a scos pe o coastă să fie îngropați acolo, și apoi să vin să le adun oasele sfinte și să le aduc înapoi în patrie. Și nici nu am fost de față atunci când le-au aruncat în mare, pentru ultimul sărut, pentru că, din păcate, și eu mă luptam cu moartea.

ADRIANÓS: Nici eu, desigur, nu am văzut mormântul lichid al multora dintre ai voștri. Și de ce? Vă amintiți?

MIRKO: De ce?

ADRIANÓS: Pentru că zi și noapte am fost ca medic acolo unde trebuia. La spital, în școli, înăuntru în adăposturi, în corturile în care aliniaserăm bolnavii și răniții voștri de război. De unde timp pentru a vedea ce au făcut alții... Nici măcar casa nu mi-o vedeam. Mă pierdea soția mea zile și nopți la rând. Eu lipseam mereu, de la toate. Eram doar într-o sală chirurgicală de urgență, îndoit întotdeauna asupra unui pacient, a unui soldat rănit, care mă avea nevoie să-l scap de moarte. În luptă îmi dădeam sufletul. *(Privindu-l aproape neînduplecat.)* Este o exagerare ceea ce spun eu? Spune! Am fost aplecat și deasupra ta. Ți-am dat sânge ca să trăiești... Da?

MIRKO: Da! Și... vă mulțumesc.

ADRIANÓS: Nu vreau. Indiferent ce am făcut, am făcut-o pentru că era datoria mea. Doar amintiți-vă cât a durat această îngrijire pe care v-am dat-o. Zile? Săptămâni?

MIRKO: Mai mult de o lună, mărturisesc.

ADRIANÓS: Exact patruzeci și șase de zile. Am jurnal pentru toate. Notițe pentru fiecare pacient. Le-a pus în ordine soția mea *(iritat de tensiune, deschide un sertar al biroului său, scoate un caiet gros și îl arată)*. Sunt scrise aici! Toate! Cu mâna ei!

MIRKO *(întinzând mâna ca să-l ia. Dornic)*: Dați-mi să văd.

ADRIANÓS *(trăgând la piept caietul)*: Nu, este doar pentru mine. Sfânt. *(Îl sărută și îl închide din nou sertar, continuând.)* Mă ajuta întotdeauna în tot ce făceam. Si de aceea venea regulat și acolo unde lucram. Era un mod de a mă vedea, când lipseam zile și nopți de lângă ea. A venit și acolo unde erai dumneata bolnav. Sfida, chiar dacă ar fi luat o boală, epidemia. Se apleca asupra paturilor bolnavilor și pe podelele unde zăceau alții. Acolo jos, pe pământ te-a văzut și pe tine. I-a părut rău de tine. Erai un copil

gata să se stingă. Și, ca și cum nu ar fi fost suficient tot ce făcusem pentru tine până la ora aceea, mi-a cerut să-ți găsesc pat în care să te punem ca să nu fii pe jos în cort, pe pământ. Și eu, de dragul ei, am făcut o excepție, am ascultat-o.

MIRKO: De ce v-a cerut-o? Nu spuneți.

ADRIANÓS: Pentru că, pur și simplu, aduceați la chip cu scumpul frate pe care l-a avut, și, din păcate, a fost ucis luptând lângă un poet de-al nostru, Mavilis. Erou, patriot și acela. Acest lucru a tulburat-o la dumneata. Oarecarea asemenea, un idealism pe care îl vedea în privirea dumată, la fel ca și la el, la mortul ei.

MIRKO (*agresiv*): Doar asta? Nimic altceva?

ADRIANÓS (*cu fermitate*): Nimic! Orice ați spune diferit, este doar din mintea dumneavoastră, din imaginația dumneavoastră. O amăgire!

MIRKO: Așa susțineți dumneavoastră, doctore.

ADRIANÓS: Așa este doar.

MIRKO (*tace pentru un timp pentru a păstra discuția pe un ton calm și continuă încet*): Ascultați, nu vreau deloc să mă contrez cu dumneavoastră, pentru că simt și îmi amintesc mereu cât v-ați îngrijit de mine și de mulți alți soldați bolnavi de-ai noștri. Vă datorez pentru totdeauna recunoștință.

ADRIANÓS: Ziceți-o până la urmă!

MIRKO: Dar acest lucru nu mă oprește ca să vreau adevărul în toate. Știu că nu este întotdeauna ușor pentru cineva să destăinuie altuia adevărul care l-a rănit. Mie, un astfel de adevăr al dumneavoastră, vă rog să nu mi-l spuneți. Nu vi-l cer. Dar adevărul acesta care a fost secretul vostru din viața petrecută împreună cu soția dumneavoastră, spuneți-l numai pentru dumneavoastră. Cu sinceritate, curat, așa cum l-ați trăit în secret cu ea.

ADRIANÓS (*se înfurie moderat*): Sfaturi îmi dați conform cu ceea ce vă imaginați.

MIRKO (*corectează calm*): Cu cele care au precedat.

ADRIANÓS (*cu furie*): Care?

MIRKO: Toate!

ADRIANÓS (*continuând*): Toate? Și nu luați în calcul că în acest moment aș putea să vă scot afară din casa mea?

MIRKO (*calm*): Și ce ați câștiga? Pentru că eu voi insista pentru ceea ce m-a adus aici. Desigur, văd că acum am ajuns să ne enervăm, ceea ce nu ne ajută să ajungem cu calm la rezultatul corect și să am întotdeauna pentru dumneavoastră

recunoștința care trebuie. Și respectul meu. De aceea, fără să mă alungați, acum plec eu singur. Și repet cererea: Spuneți-vă adevărul dumneavoastră înșivă, așa cum l-ați trăit cu ea. Mâine, când ne vom întâlni din nou, sper că mă veți vedea altfel. Ceva sper ca noaptea să vă aducă... Eu plec. (*Înaintează către ușa dublă, se oprește și adaugă cu calm.*) Amintiți-vă... Amintiți-vă... (*Pleacă în timp ce se aude o muzică evocatoare corespunzătoare.*)

SCENA A TREIA

(Muzica de fundal continuă și la începutul acestei scene. Acum însă devine una melancolică și emoționantă. În același loc. Este noapte. Camera este iluminată de o lampă aflată pe birou. În apropiere stă Elsa purtând o rochie de casă bună, de culoare închisă. Are în față o cutiuță cu fotografii. Le privește cu melancolie una câte una. Meditează. Arată plină de tristețe și emoție. Se aude un ceas public, probabil de la clopotnița unei biserici, bătând ora douăsprezece.)

ELSA (*gânditoare*): Miezul nopții. A întârziat. (*Se ridică, se deplasează încet spre fereastră, privind afară în noapte. Un fulger și apoi se aude un tunet, prevestire a unei ploi rapide. În același timp, intră în cameră Adrianós. Are aruncată peste costum o pelerină impermeabilă și ține o valijoară pentru medici din cele cunoscute în alte vremuri.*)

ADRIANÓS (*intrând*): Elsa, nu te-ai culcat încă?

ELSA (*întorcându-se și apropiindu-se de el*): Te așteptam. Ai întârziat.

ADRIANÓS: Iartă-mă. A fost o naștere grea. Lehuza a făcut febră. Mi-a fost frică și de febra puerperală... Și pe drumul de întoarcere, ne-a prins ploaia. Calul înainta încet în noapte. Vezi tu, satul acesta este și departe. Două ore distanță.

ELSA (*luându-i impermeabilul să-l pună undeva*): Sigur ți-o fi foame.

ADRIANÓS: Am băut acolo lapte, cu un pesmet. Îmi ajunge. (*Se aude iar un trăsnet.*) Vine ploaia și aici în oraș... (*Ajunge în fața casetei dechise pline cu fotografii, dintre care unele sunt lăsate în jurul ei.*) Iar te uitală la fotografiile lui. (*Cu tandrețe.*) Elsa, ce am vorbit noi? El s-a dus, a plecat... Au trecut trei ani...

ELSA: Era fratele meu. Și unul foarte drag.

ADRIANÓS: A fost și fratele Angelei. Și ea a s-a resemnat. Vezi cum trăiește totuși, cum se comportă...

ELSA: Sora mea are copiii ei. Și dacă ar vrea să rămână în urmă, nu poate. Copiii o trag înainte, la interesele lor. Nu suntem la fel. Pe Telemah eu l-am avut și ca pe un fiu, cu cei șase ani care ne despărteau.

ADRIANÓS: Te înțeleg, însă ceea ce i s-a întâmplat a fost ca și cum el ar fi ales. Singur s-a dus voluntar cu Mavilis și și-a găsit moartea, o moarte vitejească, la Driskos. Pentru crezul propriu.

ELSA: Tocmai această frumusețe a sa, a sufletului lui, nu mă lasă să îl uit.

ADRIANÓS: Îți dau dreptate. Dar viața? Pentru cei care rămân, ea continuă. Și păstrează întotdeauna bucurii pentru aceștia. De asta, îți spun iar. Putem să ne bucurăm din nou. Să fim în mijlocul lumii, să ne găsim iar în tot ce se întâmplă frumos în locurile noastre. Slavă Domnului, aici în Corfu se întâmplă multe. Spectacole, operă, vin de afară și trupe de teatru... *(În timp ce se aude cum pornește ploaia.)* A izbucnit ploaia.

ELSA *(oarecum cu ironie)*: „Vin și trupe de teatru de afară...” Bune toate astea. Dar de ce nu spui că ne lipsește ceea ce dă sens căsniciei? Copilul. Copiii.

ADRIANÓS: Dumnezeu a vrut să nu căpătăm încă.

ELSA: Și nici nu o să căpătăm vreodată. De zece ani ne păcălim.

ADRIANÓS: Nu te amărî. Nu ești singura femeie care... *(Își întrerupe fraza și continuă altfel.)* Uită-te în jurul nostru câte alte case din oraș nu au copii. Și totuși, pentru soți lucrurile se deapănă fără probleme. Își caută alte ocupații...

ELSA *(adaugă imediat)*: Ca să uitate. Sau ca să trăiască iar ceea ce nu mai au. Ei, asta fac și eu. Îmi îngrijesc nepoții, îi adun aici, le fac cadouri, mă duc la școli din cartiere sărace, vezi Doamne, ca să vorbesc elevilor despre frumusețea muzicii, dar adevărul este că pentru a fi lângă ei, cu ei. Și, câteodată, mă las furată de compania lor și întârzii să mă întorc acasă.

ADRIANÓS: Ți-am zis vreodată ceva? «De ce ai întârziat?»

ELSA *(cu zâmbet amar)*: Ce să spui, dacă...

ADRIANÓS *(nebănuitor)*: Dacă?

ELSA: Cauza... acestei lipse...

ADRIANÓS *(luând-o înaintea ei)*: Este aproape aceeași la toate femeile care nu au putut...

ELSA *(întrerupându-l)*: De ce spui doar de femei?

ADRIANÓS: Adică?

ELSA: Și nu spui și de bărbați, care nu sunt capabili să dea maternitate femeii pe care o au. Și nu se întâmplă asta? Tu ești doctor și știi asta mai bine ca alții. Da sau ba? Spune!

ADRIANÓS *(recunoaște)*: Da, se întâmplă. Foarte rar, aproape deloc.

ELSA: Chiar și așa. Dar ție!

ADRIANÓS (*reacționând*): Nu! Cum spui asta?

ELSA: Pentru că mă cunosc. De ce sunt în stare. Am avut o iubire ratată, acolo, la Trieste, unde mă luase tatăl nostru. Ți-am spus asta, atunci când m-ai cerut. Iar tu ai iertat pentru că mă iubeai. Poate și pentru că am fost sinceră. Dar și eu te-am iubit, deși erai destul de mare față de mine.

ADRIANÓS: Nu da vina pe ani. Că vârsta mea a devenit obstacol să...

ELSA (*întrerupându-l*): ...Și când erai un student tânăr, acolo, la Viena, în prima ta căsătorie, nu ai căpătat copil.

ADRIANÓS: Nu am vrut. Am luat o nemțoaică. Înțelegeam că nu ne potriveam. Altă mentalitate. Și de asta ne-am despărțit.

ELSA (*în timp ce ploaia continuă*): După opt ani.

ADRIANÓS: Da. Dar de la început s-a dovedit că mariajul nu mergea. Deci, de ce aș fi adus pe lume un copil, într-o familie care s-ar fi dizolvat? Ca să-l încărcăm cu probleme?

ELSA: Pentru toate ai răspuns. Cum îl vrei. (*Cu calm.*) Concluzia este că nu iese nimic, cu orice am spune. O să continuăm așa cum mergem acum...

ADRIANÓS (*și el calm*): O să te iubesc, o să mă iubești... Sau nu?

ELSA: Totdeauna. Orice s-ar întâmpla. Și te voi prețui mereu, aceeași totdeauna. Pentru că recunosc că meriți. Ești politicoș și ajuți oameni...

ADRIANÓS (*cu modestie*): Hai, încetează acum. Dau tot ce pot, din suflet, pentru că și Dumnezeu mi-a dat mie, și contiuă să-mi dea. Și cel mai important dar de la El ești tu, femeia mea. Știi asta (*îmbrățișând-o.*) Elsa, te iubesc.

ELSA (*cu simplitate*): Și eu. Ți-am spus-o.

ADRIANÓS: Știu. Hai la culcare acum. Este târziu. Și sunt obosit. (*O lasă din brațe.*)

ELSA (*se apropie de casetă și adună fotografiile din jurul ei*): Te înțeleg. Dar nu mi-ai spus nimic din lumea de afară, nicio veste.

ADRIANÓS: Nu am trecut nici pe la Club și nici pe la sala de lectură, ca să aflu ceva nou. M-am dus direct la naștere. Marea veste rămâne cea de ieri. Că s-a hotărât de toate forțele ca întreaga armată sârbă să fie mutată cu vase de război italiene și franceze de la Avlona aici, în Corfu.

ELSA: Provizoriu?

ADRIANÓS: Vom vedea pentru cât timp. Sigur, pentru luni întregi sau chiar pentru un an.

ELSA: Ceea ce înseamnă că?

ADRIANÓS: Vom avea tulburări și probleme. Este o armată într-o stare jalnică. Și vine cu ea și guvernul și tot parlamentul sârbilor. Cum o să-i aranjăm? Unde vor fi găzduiți toți aceștia?...

ELSA: Vom găsi o modalitate...

ADRIANÓS: Toți spunem așa. Oricum, ne vor crea probleme. Dumnezeu cu noi!

(Sting luminile și, împreună cu ploaia care continuă, se aude cu claritate muzică până la începutul scenei următoare.)

SCENA A PATRA

(În același loc, în altă zi. Continuă să se audă ploaia. Pe scenă se află acum Andrianós și Mirko.)

MIRKO *(pare că a sosit cu puțin înainte)*: De două zile plouă.

ADRIANÓS: Când începe să plouă aici, în Corfu, nu se oprește.

MIRKO: Știu asta, de atunci. Toată iarna a plouat. Eram uzi de apă în corturi. Pline de apă, hainele noastre.

ADRIANÓS: Îmi amintesc. Oamenii de pe insulă vă tot aduceau altele să vă schimbați. Și multe pături. S-au golit casele lor. Nevasta mea s-a dus și a cumpărat noi...

MIRKO: Una dintre ele am luat-o cu mine, când am plecat. Recunosc.

ADRIANÓS: Dar acolo unde ați ajuns, în Halkidiki și Salonic, francezii v-au dat tot ce avea nevoie armata voastră. Și s-a reorganizat pentru război.

MIRKO: Da, aveam deja de toate. Dar eu am păstrat această pătură. Și încă o am. Pentru mine reprezintă mai mult decât este. Îmi este...

ADRIANÓS *(întrerupându-l)*: Nu vreau să știu. Nu-mi spuneți.

MIRKO *(continuând)*: Și aceasta și o iconiță...

ADRIANÓS *(întrerupându-l din nou)*: Nu-mi spuneți... *(Peste ultimul lui cuvânt se aude un tunet puternic.)*

MIRKO: Și totuși, ar trebui să știți tot ce s-a întâmplat cu ea și cu mine, ce ne-a legat.

ADRIANÓS *(aproape rugător)*: Respectați-o... Ea s-a dus de-acum...

MIRKO: Rămâne însă amintirea ei, adevărul ei. Orele pe care le-am trăit...

ADRIANÓS *(deranjat)*: Pe care le-ați trăit?

MIRKO: Da, toate. Și cel mai mult, ultima întâlnire. O noapte.

(Se aude o muzică dulce melancolică și luminile se sting. Muzica și sunetul de briză ușoară face legătura cu scena următoare.)

SCENA A CINCEA

(Loc fără decor. Poate într-un colț de scenă. După zgomotele care se aud – murmurul mării și vuiet îndepărtat de corabie – se înțelege că este aproape de un țărm pustiu. Este un apus de soare întârziat.

Elsa, singură, cu o pelerină peste rochie, care-i acoperă și capul, suficient pentru a se ascunde. Așteaptă. Se aude de departe cunoscutul ceas public care bate ora șapte. Și apoi, vocea ei blândă, ca și cum și-ar exprima gândul.)

ELSA: Îmi fac griji, poate nu poți să vii. Întârzii... Poate te împiedică ceva în unitate. O să aștept... o să aștept... Chiar dacă se întoarce soțul meu acasă și nu mă găsește. Știu, nu va spune nimic, chiar dacă bănuiește că te iubesc, că am venit în secret să te întâlnesc. Speră că ceea ce trăiesc va trece, pentru că acum voi, sârbii, plecați de aici. E timpul. Dar, dacă nu va fi posibil să ne întâlnim acum, suntem pierduți. Cum să te anunț de o altă întâlnire? Când? Unde? Pleci, ne pierdem... (De undeva de aproape se aude vocea lui Mirko.)

MIRKO *(în șoaptă)*: Elsa!

ELSA *(cu ușurare, privind către locul de unde vine vocea)*: Din fericire... A venit. *(Apare Mirko, purtând o tunică militară care-i acoperă hainele, și o bonetă militară de epocă. Vine alergând lângă ea și o îmbrățișează, îi sărută mâinile.)*

ELSA *(privindu-l)*: Pregătit. Pleci la noapte?

MIRKO: Eu, nu. Mă rețin câteva zile încă. Nu încăpem toți pe nave. Mai vin altele de la Bari și din Marsilia.

ELSA: Am auzit asta.

MIRKO: Și mai este ceva. M-au pus într-un serviciu cu muncă de birou. Împreună cu un tânăr minunat care scrie și poezii. Bojic se numește. Milutin Bojić¹. Completăm amândoi tabele. Câți intră

¹ Milutin Bojić (7 mai 1892 – 25 octombrie 1917) a fost un poet sârb, critic de teatru, dramaturg și soldat. S-a evidențiat în timpul războaielor din Balcani, scriind despre experiențele sale în teritoriile recent eliberate de sub stăpânirea Imperiul Otoman. În octombrie 1915, armata sârbă a fost copleșită de o invazie combinată austro-ungară, bulgară și germană și a fost forțată să se retragă în Grecia neutră prin Albania. La începutul anului 1916, Bojić a ajuns pe insula grecească Corfu, unde a fost recrutat să lucreze pentru serviciul militar sârb.

și cine, pe fiecare navă. De aceea va fi nevoie să rămânem aici și alte câteva zile.

ELSA: Veți pleca însă și voi...

MIRKO: Desigur. Plecăm la război iar. Ne așteptă pe toți patria. (*Cu melancolie.*) Pe câți am supraviețuit... Ne-ați ținut destul aici. Patru luni...

ELSA: Ați adus în acest loc altă viață. S-au întâmplat atât de multe în acest timp... Decese... Căsătorii... Lumea a arătat că nu ne deosebește nimic de voi. Greci și sârbi, frați suntem.

MIRKO: Ortodocși, și voi și noi. Sanctuarele credinței poporului nostru sunt aici, în Grecia, pe muntele Athos.

ELSA: Cunosc asta. La Hiliandár¹.

MIRKO: Voi merge într-o zi în pelerinaj. O am în plan. Vom campa acolo, aproape, în Halkidikí. Muntele Sfânt se află acolo. Voi sta pentru puțin timp în mănăstire și voi face parastas pentru cei doi frați ai mei care au fost aruncați în mare aici și pentru celălalt, care a murit când ne retrăgeam. I s-a scurs sângele.

ELSA (*întrebând pe jumătate*): Ștefan se numea acela.

MIRKO: Ții minte.

ELSA: Și pe cei care s-au sfârșit aici. Iovan...

MIRKO, adăugând: ...și Petre.

ELSA (*repetă, pe gânduri*): Iovan și Petre...

MIRKO: Adică, grecește, Iannis și Petros.

ELSA (*tot pe gânduri, ca un ecou*): Iannis și Petros. (*Și imediat scoțând de la sân o iconiță, ca o amuletă.*) Ți-am adus o iconiță. Mică. Să o ai asupra ta mereu. Să te protejeze. (În timp ce i-o dă.) Va fi cu tine și gândul meu... Întotdeauna.

MIRKO (*o ia și o sărută*): Îți mulțumesc. (*Privind-o.*) Fecioara!

ELSA (*îi urează cu emoție*): Să fie mereu cu tine. Să te întorci cu bine...

MIRKO: Să meargă totul bine. Să mă vadă iar mama, care nu mai are altul... Doar pe mine.

ELSA: Nefericita... (*Pare că amețește, că se simte rău.*)

Popularitatea lui Bojić a crescut exponențial după moartea acestuia. Multe dintre poeziile sale au primit o largă apreciere critică pentru că ilustrau retragerea armatei sârbe în timpul iernii 1915 - '16 și șederea sa în Corfu, unde mii de soldați au cedat bolilor și epuizării și au fost îngropați în mare. Opera lui Bojić a rămas populară în Iugoslavia pentru cea mai mare parte a secolului al XX-lea, întărindu-și reputația unuia dintre cei mai mari poeți sârbi din perioada romantică.

¹ Mănăstirea sârbă Hilandar a fost înființată la sfârșitul secolului al XII-lea.

MIRKO (*văzând-o*): Ce ai?

ELSA (*facând efort să-și revină*): Nimic important... De alaltăieri am amețeli... O indispoziție, o să-mi treacă.

MIRKO: Să-mi spui...

ELSA: Dacă o să ne revedem iar. Dacă...

MIRKO: Ți-am spus, voi avea mai multe zile aici.

ELSA: Soțul meu vrea acum, de Paște, să mergem la proprietatea noastră. Este departe de oraș, în partea de sud a insulei. O să văd de acolo navele străine care vă vor lua și voi spune „într-una dintre acestea, probabil în aceasta, este și iubitul meu, bărbatul care... (*Își întrerupe fraza, ca și cum s-ar gândi.*)

MIRKO (*imediat*): Bărbatul care...

ELSA (*emigmatică*): ...care mi-a dat... totul.

MIRKO (*dus pe gânduri*): Totul?

ELSA (*misterios*): Sper...

MIRKO (*în timp ce se aude la distanță o goarnă de armată*): Nu te înțeleg.

ELSA: Poate că nici eu însămi nu mă înțeleg. Vezi tu... de emoție că ne despărțim... Trebuie să pleci acum, se aude trompeta.

MIRKO: Trebuie, o știu.

ELSA (*cu emoție, în timp ce îi oferă buzele sale*): Sărută-mă, doar... Nimeni nu ne vede. Sărută-mă...

MIRKO (*o îmbrățișează cu pasiune și o sărută*): Dragostea mea, n-o să te uit nicio clipă...

(*Se aude o muzică frumoasă, emoționantă și luminile se sting pentru ca să urmeze scena următoare.*)

SCENA A ȘASEA

(Când scena este iluminată, ne aflăm iar în biroul lui Adrianós. Continuă aceeași scenă între el și Mirko. Continuă ploaia ca și mai înainte. Mirko pare pierdut în gânduri.)

ADRIANÓS *(observându-l)*: La ce vă gândiți?

MIRKO *(parcă își revine, se justifică)*: La nimic... Îmi aduceam aminte...

ADRIANÓS: Lucruri personale?

MIRKO: De ale mele. Să mergem mai departe, continuăm. *(Se aude un tunet puternic.)*

ADRIANÓS *(aproape de fereastră, cu nervozitate)*: Of, și ploaia aceasta. Ne ține înăuntru. Și am atâtea de făcut afară. Când o să apuc?

MIRKO: Și eu, cum se oprește ploaia, trebuie să mă duc acolo...

ADRIANÓS *(spontan)*: Unde?

MIRKO: De ce întrebați? Știți. Ați găsit la mormântul ei flori. V-am văzut ieri, de departe, la cimitir, unde i-ați dus și dumneavoastră flori.

ADRIANÓS: Întotdeauna îmi aduc aminte de ea. Și am pus om acolo să îi aprindă candelă.

MIRKO: Știu, am văzut. Dar ieri, găsind acolo celelalte flori, pe ale mele, nu v-ați întrebat cine să i le fi dus?

ADRIANÓS: Nu. M-am gândit că erau de la sora ei. Mai merge și aceasta, regulat. De ce să gândesc „de la un străin”?

MIRKO: Pentru că... nu-i sunt străin. Și știți asta. V-a spus totul. Și de asta a plecat de aici, din casa ei.

ADRIANÓS *(apărându-se)*: De unde le scoateți pe astea? Voi, toată armata voastră, erați deja plecați din Corfu când Elsa a mers la Trieste. V-au luat iar navele... Era deja luna mai...

MIRKO: Mi-a scris de acolo, de la Trieste. Îmi zicea că deja v-ați despărțit și că s-a dus acolo să ia bani de la asigurări pe care i le lăsase cu testament tatăl lor. Să poată trăi cu acești bani. Scisoarea ei mi-a sosit, după luni de lagăr, m-a găsit. Și m-a zguduit. Mi-a dat un țel...

ADRIANÓS *(cu neliniște)*: Care?

MIRKO: Să vin într-o zi...

ADRIANÓS *(întrerupându-l)*: După șapte ani?

MIRKO: Abia acum am putut. Atâția ani am avut război și foamete în țara mea. Nefericire. M-am luptat să construiesc, ridicând singur pietrele, casa noastră părintească pe care austriecii o dărmaseră. Până acum am stat în colibă și am avut-o acolo și pe mama. Acum am casa noastră să stea în ea copilul și putem să trăim cu toții.

ADRIANÓS (*cu teamă*): La ce copil vă referiți?

MIRKO: La cel pe care îl am aici și pe care mi l-ați crescut. Copilul Elsei.

ADRIANÓS (*cu sălbăticie*): Sunteți întreg la minte? Copilul acesta este al meu!

MIRKO: Îmi spuneți minciuni. Este copilul meu.

ADRIANÓS (*cu sălbăticie*): Nu ! Nu! Nu!

MIRKO: Vă înțeleg. Simt că l-ați îndrăgit pentru că este copilul aceleia pe care ați iubit-o. Și vă mulțumesc că mi l-ați îngrijit până în ziua aceasta, dar nu vi-l las. Care părinte își dăruiește copilul, chiar și atunci când îl prețuiește pe cel care îl vrea? Să vă dau sângele meu, dacă mi-l cereți, dar nu copilul!

ADRIANÓS: Dar nu e copilul tău! Orice ai spune!..

MIRKO: Atunci, de ce a plecat Elsa de la casa ei? De ce te-a părăsit?

ADRIANÓS (*în impas, căutând*): A fost o nebunie de-a ei, pentru puțin timp... S-a întors înapoi în Corfu din Trieste.

MIRKO (*furios*): Cum? Când? Am auzit-o de la alții și cunosc. Pentru că de când a ajuns la mine scrisoarea ei, am fost întotdeauna îngrijorat pentru ea. Și departe de ea, îi eram aproape. Îi datoram asta. Pentru că atunci când totul se sfârșea pentru mine și îmi dădeam duhul, și eu ca și frații mei îngropați în marea rece de aici, a venit ca lumină și căldură în mine și m-a convins că încă mai exist, că rămân un bărbat care să fie iubit. Ea, cu dragostea ei, mi-a arătat că trăiesc.

ADRIANÓS (*sălbatec, imperativ*): Încetează!.. Ai venit în casa mea să îmi spui că mi-ai sedus nevasta. Canalie!...

MIRKO: Am venit să iau copilul nostru. Și să vă spun în mod cinstit, cu curaj, că vă sunt recunoscător pentru tot binele pe care mi l-ați făcut. Și pentru totdeauna.

ADRIANÓS (*cu disperare*): Cum îmi mulțumești? Așa, cu obrăznicie?

MIRKO (*cu calm*): Gândiți-vă cum a sosit acest copil la dumneavoastră. Amintiți-vă cu calm. Deși sigur nu ați uitat niciodată. Amintiți-vă și vom vorbi din nou... Aici suntem!

(Se aude o muzică puternică, se sting luminile.)

PARTEA A DOUA

SCENA A ȘAPTEA

(În același loc. Urmarea scenei precedente. Adrianós este singur, evident supărat. Monologhează, exprimându-și gândurile și sentimentele.)

ADRIANÓS: A avut voință și curaj. Cuvintele lui m-au cutremurat, deși mi-a vorbit politicos, cu respect. L-am urât imediat, până la moarte. Mi-am dorit ca să nu fi existat, să-l fi omorât! *(Își revine din mânie, cu groază.)* Nu, nu!... Nu voi face un asemenea gest, să îl omor eu însumi! Niciodată! Nu este în caracterul meu crima. Deși ar fi ușor... cineva în întuneric... în mijlocul tulburării cu italienii care lovesc civili, să... *(Își oprește brusc gândurile.)*

ADRIANÓS (cu groază): Nu! Nici gând! Pentru Dumnezeu! *(Se apropie supărat de birou, deschide un sertar și scoate un revolver. Îl golește imediat, confuz, ia gloanțele în pumn și ajunge la fereastră.)* Să nu existe gloanțe în casă. *(Deschide fereastra și le aruncă afară. Dar îngheață la vederea celor de pe drum.)*

ADRIANÓS: Stă acolo, sub ștreășină. Vizavi. Nu pleacă. Ce așteaptă? Cumva, să vadă copilul pe care servitoarea îl va aduce de la mătușa lui? Mi-e teamă de o astfel de întâlnire. Ce îi poate spune copilului, să îl supere. Trebuie să duc copilul în altă parte, să nu îl vadă. *(Cu ușurare, scrutând afară jos și pe jumătate ascuns în spatele perdelei.)* Dar... din fericire... Cine este aceea care se apropie de el? Vorbește cu el? Pleacă împreună pe sub arcadă. Femeie matură. Nu o cunosc. *(Închide fereastra, vine mai în interior.)*

ADRIANÓS *(pe gânduri)*: Și ceea ce a spus, încă? „Amintiți-vă...” Ca și cum aş fi uitat vreodată!? Trăiesc totul din nou în minte... Tot... Și această călătorie la Trieste. Cum am găsit-o acolo... Unde ne-am întâlnit.

(În apropiere se aude muzică și imediat sirene de nave care sosesc într-un port. Când, peste puțin, muzica și sunetele se opresc, începe următoarea scenă.)

SCENA A OPTA

(În Trieste. Într-un spațiu care nu trebuie determinat, dacă condițiile spectacolului nu o permit. Sunt Adrianós și Elsa. Amândoi cu pelerine. El și cu o bonetă militară.)

ADRIANÓS: Nu înțeleg de ce ai hotărât să ne întâlnim lângă casa în care locuiești.

ELSA: Așa trebuia. Acolo m-aș fi simțit rău.

ADRIANÓS: De ce?

ELSA: Te înțeleg. Desigur, am plecat de acasă, te-am părăsit, și în mod normal, acum trebuie să ne vedem cu calm (*Corectând*). Când ne vedem... Și dacă... Să nu provoace unul pe celălalt cu ceva neplăcut pentru acesta. Poate ceva care îl va răni... în tăcere. De aceea am spus să nu ne întâlnim acolo, să nu vezi...

ADRIANÓS (*întrerupând-o înainte ca aceasta să termine*): Bine, bine... Nu aduc nici o obiecție locului pe care l-ai stabilit deși...

ELSA: Deși?..

ADRIANÓS: Interesul meu nu se termină. Pentru că, deși ne-am despărțit și ai venit aici la Trieste, nu se șterg atâția ani câți am fost împreună, niște soți impecabili. Pentru o dragoste ametoitoare și efemeră, nu ștergi omul care ți-a fost partener. Îți pasă de el. De asta am venit, Elsa, să te găsesc.

ELSA: Apreciez asta. Ai făcut o călătorie întreagă.

ADRIANÓS: De mulți ani nu am mai venit la Trieste. De atunci... de când am venit împreună, după căsătoria noastră. Am rămas trei zile, iar apoi cu o altă navă, italiană, am ajuns la Veneția. Zile frumoase... Piața San Marco, turul cu gondolele printre canale, seara la Teatrul *La Fenice* cu „Un ballo in maschera¹” a lui Verdi. Îți amintești?

ELSA: Destule...

ADRIANÓS: Eu, totul. Și mai ales acum.

ELSA: La ce bun...

ADRIANÓS: Toate arată... Arată ce viață frumoasă am avut noi doi. Până când a apărut el... Ingratul...

ELSA (*întrerupându-l cu blândețe*): Lasă-l... Nu aminti de el.

¹ „Bal mascat”, operă compusă de Giuseppe Verdi.

ADRIANÓS (pe ton scăzut, insistând): L-ai revăzut? De atunci de când au plecat...

ELSA: Nu. Am vrut, dar unde?

ADRIANÓS: Ai plecat și tu...

ELSA: Am făcut ceea ce trebuia. Să fiu sinceră cu tine. Mă dădusem lui. Eram a lui.

ADRIANÓS: Asta doar tu o știai.

ELSA: Și tu. Ai priceput. Și ți-am mărturisit-o.

ADRIANÓS: Este spre onoarea ta, nu ți-o ascund. Dar am fi putut să depășim această problemă, dacă tu...

ELSA (*întrerupându-l*): Dacă, ce? Voiam copilul! Si l-aș fi păstrat oricum.

ADRIANÓS: Chiar și așa. Ai fi rămas acasă și cu el. Erai soția mea. Nimic nu s-ar fi întâmplat.

ELSA: Acum spui așa. Atunci te-ai supărat, te-ai înfuriat. Ai scos revolverul din sertarul închis. Te-am văzut alt om, atunci când am recunoscut...

ADRIANÓS (*întrerupând-o*): Natural era, nu? Orice soț în locul meu ar fi izbucnit la fel. Dar dacă tu ai fi arătat atunci puțin...

ELSA: Puțin, ce?

ADRIANÓS: Că regreti, totul ar fi trecut.

ELSA (cu zâmbet amar): Cum ar fi trecut? O dată ce simțeam că eram de acum a lui. Cu trup și suflet. Și aveam speranța că într-o zi va veni din nou, și pentru copilul nostru. Pentru că i-am scris că acum așteptam copilul lui. I-am trimis o scrisoare.

ADRIANÓS: Unde?

ELSA: Unde l-ar fi găsit. Acolo!..

ADRIANÓS: Vag, așa... Armata sârbă.

ELSA: Exact. Așa, numele lui și... armata sârbă.

ANAPIANOE: Răspuns ai primit?

ELSA (*scutură din cap a negare*): Nu, încă.

ADRIANÓS: Și nici nu o să primești. A trecut un an de când s-a născut copilul.

ELSA: Nu este mult. Cu ce se întâmplă în patria lui. Toată lumea luptă.

ADRIANÓS: Și mulți sunt uciși. Nu crezi că... poate și el...

ELSA (*întrerupându-l, cu durere*): Nu! Toți trei frații lui au murit. El va supraviețui.

ADRIANÓS: Cine ți-o promite?

ELSA (*resemnată*): Speranța mea.

ADRIANÓS: Până când?

ELSA (*evaziv*): Atâta timp cât... Cât exist.

ADRIANÓS: Și unde... te va găsi (*subliniind*) când și dacă... Aici? Nici măcar nu știe unde ești.

ELSA: Îi vor spune... Cineva, în Corfu... (*Tușește.*)

ADRIANÓS: Dacă și dacă... (*Decis*) Ascultă, Elsa. Am ajuns aici pentru că, oricum s-au desfășurat lucrurile, ești o parte din viața mea. Și mărturisesc, cea mai bună. Am venit, te-am căutat pentru că... am aflat despre tine. Desigur, cu ceea ce iei de la asigurări cu testamentul tatălui tău, se poate să ai ceea ce ai nevoie, dar nu stai bine cu sănătatea. Am aflat totul și nu te ascunde, jumătate din timpul tău te afli în clinici. Și Angela, sora ta, știe totul. Tot ce îți spun este și din partea ei.

ELSA: Mi-a scris.

ADRIANÓS: Îți scrie în mod regulat. Discutăm totul despre tine. Dar tu eviți să ajungi la subiect. Întotdeauna trăiești în zăpăceala ta, în iluzia ta.

ELSA: Unde vrei să ajungi?

ADRIANÓS: Să te întorci.

ELSA: Unde?

ADRIANÓS: Acasă. Acasă la noi.

ELSA (*jenată*): Copilul? T-ai gândit la el?

ADRIANÓS: Cu el împreună. Îl vreau.

ELSA: Nu îmi place, nu accept. Toată lumea din Corfu știe acum ce s-a întâmplat cu mine. Și-au dezlegat limbile și au spus... Că te-am părăsit pentru altul, un străin.

ADRIANÓS: Au uitat cu toții. Au altele acum.

ELSA: Și se vor întoarce la ale noastre când voi intra iar în casă.

ADRIANÓS: Nu este casa ta? Nu ești stăpâna ei? Soția mea? Nu am divorțat!

ELSA: Și ce e cu asta ? Ne-am despărțit. S-a aflat. Va pare că ai dat înapoi. Te vor subestima din cauza mea.

ADRIANÓS: Nimeni nu va spune un cuvânt. Toată lumea mă iubește și are nevoie de mine.

ELSA: Este adevărat.

ADRIANÓS: Dar și dacă se va găsi cineva să spună ceva, nu-mi pasă, nu mă interesează. Ce rău o să-mi facă?

ELSA: Mă interesează pe mine. Pentru că, deși te-am părăsit, tot te respect. Nu vreau, dar deloc, să fii subestimat de dragul meu.

ADRIANÓS: Nu te opri la lucruri neînsemnate. În ultimă analiză, de acum ai nevoie de îngrijire. Gândește-te, dacă

sănătatea ta nu merge bine aici, străină între străini, ce se va întâmpla și copilășului tău?

ELSA: Mă gândesc la asta.

ADRIANÓS: Deci, de ce locuiești aici singură? Întoarce-te în patrie, la cei cărora le pasă de tine, să te îngrijească.

ELSA: Este un motiv.

ADRIANÓS: Si dacă nu vrei să mai trăiești în casa noastră, stai separat, singură, în altă parte. Să păstrezi, cel puțin, o legătură cu sora ta și cu ceilalți ai tăi. (*Privind-o, convingător.*) Spune-mi, unde greșesc? Cu ce?

ELSA (*încurcată*): Nu găsesc (*Tușește, suferind.*)

ADRIANÓS: Tușești și acum. (*Insistând.*) Deci?

ELSA: Reflectez la toate.

ADRIANÓS: Hotărăște.

ELSA: Bucură-te și nu-mi spune acum mai multe. Trebuie să mă întorc la copil. L-am lăsat la o vecină, să-l vegheze. Dormea la ora la care am plecat. Se va trezi și mă va căuta.

ADRIANÓS: Te înțeleg. Voi fi, dacă ai nevoie de mine, la hotelul...

ELSA (*adaugă imediat*): Mayerling. Îmi amintesc. Trec pe acolo...

ADRIANÓS (*în întregime cu dragoste în timp ce ea îi dă mâna*): Îți promit că am înțelege.

ELSA (*gata de plecare*): Cred...

ADRIANÓS: Și încă ceva. (*Cu dragoste.*) Întotdeauna te...

ELSA (*îl întrerupe cu blândețe*): Nu spune!... (Și imediat.) Îți mulțumesc...

(*Pleacă prima, dispare, în timp ce el încă mai privește spre ea. Luminile se sting, se aude muzica. Și cu ea începe următoarea scenă.*)

SCENA A NOUA

(În biroul-salon al lui Andrianós. O nouă întâlnire a acestuia cu Mirko.)

ADRIANÓS: Ce contează dacă m-am dus la Trieste? Pentru mine a fost întotdeauna orașul pe care-l iubeam. Și când studiam la Viena, pe la Trieste mergeam, cu vaporul. Am căpătat prieteni.

MIRKO: ...Care s-au pierdut. Așa cum se pierde aproape întotdeauna prietenii din tinerețe.

ADRIANÓS: Depinde. Unii păstrează legătura.

MIRKO: Și dumneavoastră și aceștia ați păstrat. Ați aflat de la ei ce face Elsa, cum merge.

ADRIANÓS: Ei, da. Era ceva rău? Ei m-au informat că tot intra prin clinici după naștere, pentru că avea o problemă. I s-a zdruncinat sănătatea.

MIRKO: Și ați găsit motivul pentru a merge să o găsiți, să o convingeți să se întoarcă.

ADRIANÓS: Nu trebuia cineva să se intereseze, să nu fie mai rău, săraca?... Cine, deci? Sora ei, care are trei copii și trebuie să fie alături de ei tot timpul? Dumneavoastră, care pretindeți că ați iubit-o, dar ați dispărut și niciodată nu ați dat semn că existați? Cine altul? Un străin? Nu! Eu eram soțul ei, eu trebuia să merg. Chiar dacă am părăsit neterminat aici totul. O iubeam, trebuia... *(Schimbul de replici care urmează are loc pe un ton scăzut.)*

MIRKO: Dar ea...

ADRIANÓS *(întrerupându-l)*: Și ea mă iubea. De asta s-a întors. Îi trecuse tulburarea pe care i-ați provocat-o.

MIRKO: Nu... Eu eram de acum iubirea ei. Pe vecie.

ADRIANÓS: Greșit! Eu. Și înainte, și totdeauna.

MIRKO: Pentru dumneavoastră avea doar respect. Nu simțea dragoste. Dragostea a trăit-o cu mine. Cu mine a devenit mamă.

ADRIANÓS *(izbucnind)*: Sunteți impertinent. Reveniți din nou la subiect. Că tatăl copilului sunteți dumneavoastră.

MIRKO *(calm)*: Desigur, că eu!... Recunoașteți. Trebuie să terminăm.

ADRIANÓS: Asta zic și eu, să terminăm. Și ca să îmi capăt liniștea de la dumneavoastră, ajung să spun și...

MIRKO: Ce?

ADRIANÓS: Cât cereți? Spuneți!

MIRKO (copleșit): Nu am înțeles.

ADRIANÓS: Cât cereți, spun! Bani! Sunt pregătit!

(Propunerea îl înfurie pe Mirko. Ofensat, cu demnitate, îl pâlmuiește. Adrianós își prinde obrazul lovit.)

ADRIANÓS (simțind insulta): Ei, asta chiar nu mi-am închipuit.

MIRKO (regretând): Vă cer iertare, dar...

ADRIANÓS: Vreau să mă lăsați în pace. Pricepeți odată! Să nu îmi mai apăreți în față altă dată.

MIRKO: Nu voi apare, dacă vreți, niciodată. Doar când îmi voi lua copilul.

ADRIANÓS: Ce atestă că de copilul dumneavoastră este vorba?

MIRKO: Și ce, că de al dumneavoastră?

ADRIANÓS: Până acum, un astfel de atestat nu este dat de știință. Cum că cineva este tatăl unui copil. Doar dacă îi seamănă...

MIRKO: Dumneavoastră... vă seamănă copilul?

ADRIANÓS: Aduce cu mama lui. Vă îndoțiți?

MIRKO: Nu. Am văzut asta.

ADRIANÓS *(neliniștit)*: L-ați văzut?

MIRKO: Da, de departe. Nu vă speriați, nu m-am apropiat să vorbesc cu el, nicidecum. Să nu-l sperii înainte de a ne înțelege noi doi. L-am studiat de departe când mătușa lui îl ducea la biserică împreună cu ai ei. Are ochii frumoși ai mamei lui.

ADRIANÓS: Exact. Nimic care să vă dea dreptul să spuneți...

MIRKO *(întrerupându-l, cu calm)*: Nu trageți concluzii. Vă voi întreba ceva. Ce nume are copilul ?

ADRIANÓS: Iannis. Ca al tatălui meu.

MIRKO: Doar Iannis se numește?

ADRIANÓS: Si mai cum?

MIRKO: Și Petros. Iannis este Iovan, în sârbă. Și Petros este Petre. Numele acestea le aveau cei doi frați ai mei care au murit aici și au fost aruncați în mare, în loc de mormânt. Și numele acestea două mi le-a promis în scrisoarea ei Elsa, că le va da copilului nostru, dacă s-ar fi născut băiat, pentru că asta aș fi vrut eu, ca să-i aduc înapoi. Am scrisoarea aceasta! Să vi-o arăt! *(Scoate dintr-un buzunar de la piept o scrisoare.)*

ADRIANÓS *(cu tulburare și frică)*: Este falsă!

MIRKO: Dovediți-o! Iovan și Petre este copilul. La fel ca și cei doi frați ai mei morți.

ADRIANÓS (*cu furie*): Nu știu ce-mi spuneți. Si nici nu-mi pasă ce nume aveau toți frații dumneavoastră! (*Deschizând sertarul bine-cunoscut al biroului său.*) Îmi pasă doar de un lucru. (*Luând revolverul și îndreptându-l spre Mirko cu furie.*) Și de aceea voi merge până la capăt. Acum sunt singurele mijloace pe care le am! Tot ce aveți nevoie. Să terminăm!

(*Se aude o împușcătură puternică și se face întuneric. Muzică forte.*)

SCENA A ZECEA

(În același loc. Singură, o femeie în vârstă, o orășeancă simplă. Mama lui Mirko. Așteaptă, așezată pe canapea, cu o tavă în fața ei, pe care este apă și o chesea cu dulceață. Nu o atinge. Arată profund tristă. Imediat se deschide ușa și apare Adrianós, ca și cum ar veni de afară.)

ADRIANÓS (neliniștit): Mă scuzați că ați așteptat. Nu am știut că sunteți aici. Tocmai m-a anunțat menajera. V-a oferit ceva dulce?

MAMA (*în picioare*): Da. Cine să vrea? Doar apă am băut. Nu-mi coboară nimic pe gât.

ADRIANÓS (*întristat*): Înțeleg...

MAMA: Doar unul mi-a mai rămas... Și acesta...

ADRIANÓS (o întrerupe ca și cum ar căuta să evite urmarea): Vom ajunge la subiect. Și din fericire, o să vorbim ușor, că ați învățat bine limba...

MAMA (*întrerupându-l*): Nu am uitat-o, mai bine zis.

ADRIANÓS, mirându-se: Păi, nu sunteți sârboaică?

MAMA: Sârboaică am devenit, de când m-am măritat. Însă părinții mei erau greci.

ADRIANÓS: Greci? Și cum?..

MAMA (*imediat*): După cum probabil știți, în anii aceia de demult, plecau de aici, din Epir și din Kastoria și din Veria, și mergeau în Austria pentru comerț. Destui trăgeau și în Budapesta. Acolo, un pic mai departe, într-un loc, Sfântul Andrei, trăiau doar ortodocși. Cei mai mulți sârbii și puțini grecii. Ei bine... erau și buncii mei, negustori de blănuri, și ei au rămas acolo și copiii lor... Și cei care ne-am născut din ei. Și am crescut lângă sârbi, cu toții vecini.

ADRIANÓS (*continuând*): Și unul dintre aceștia a venit la tatăl dumneavoastră și v-a cerut.

MAMA: Așa cum spuneți. Om bun. Am făcut băieții. Și când Serbia s-a liniștit puțin, am luat ce aveam și am venit la Valievo. Oraș frumos, lume bună și acolo. Și de câte ori mi se întâmpla, vorbeam limba părinților mei. Nu am uitat-o.

ADRIANÓS: Asta e bine.

MAMA: Aici, când am ajuns, mi-am reamintit și ce uitasem.

ADRIANÓS: Perfect.

MAMA: Așa, orice voi spune mă vei înțelege și nu vei avea scuze.

ADRIANÓS: Desigur. Nici nu am intenția să mă ascund în spatele unei scuze.

MAMA (*prinzând curaj*): Atunci, cu onestitate, spune-mi. E dreptul tău să mi-l omori?

ADRIANÓS: Nu l-am ucis. De la spital am venit acum. Merge bine. În câteva zile va ieși.

MAMA: A vrut Dumnezeu să mi-l țină în viață. Tu, altceva ai vrut.

ADRIANÓS (*foarte repede*): Nu.

MAMA: Atunci cum s-a rănit?

ADRIANÓS: Din greșeală.

MAMA: Greșeala cui? Singuri erați aici înăuntru. Tot timpul, voi singuri.

ADRIANÓS: De unde știți? „Tot timpul, noi singuri...”

MAMA: M-a luat cu el, eram afară. Și eu, sub streășină, l-am așteptat să iasă.

ADRIANÓS: O dată v-am văzut de la fereastră. Peste drum, în timp ce v-ați apropiat de el imediat.

MAMA: Doream să îmi spună, să aflu. Dar ieri, în loc să îl ascult pe el, a ajuns la urechile mele zgomotul armei care l-a lovit.

ADRIANÓS (*într-o postură dificilă*): Din greșeală!

MAMA: Așa spui tu! Se fac astfel de greșeli, doctore?

ADRIANÓS: Se fac! Crede-mă, mamă nefericită. Știi ce ne-a adus unul împotriva celui alt?

MAMA: Știu totul.

ADRIANÓS: Ei bine, am vrut doar să-l sperii. Să înceteze să mă amenințe cu copilul. Îmi golisem revolverul. Și chiar am aruncat gloanțele pe fereastră, atunci când v-am văzut apropiindu-vă de el pe stradă. Dar, așa cum se spune, dracul are multe picioare. Un glonț a rămas în revolver. Și accidentul s-a petrecut fără voia mea. (*Îngrijorat.*) Spun adevărul. Vă jur, pe copilul pe care-l am.

MAMA: Lasă copilul, nu-l aminti.

ADRIANÓS: Dar nu am altceva mai sfânt. (*Rugător.*) Femeie nefericită, crede-mă.

MAMA (*înmuindu-se*): Bine, fie... așa.

ADRIANÓS: Gândește-te doar care ar fi fost situația mea dacă glonțul îl găsea un pic mai încolo, în inimă.

MAMA: Tu să te gândești, doctore.

ADRIANÓS: Mă gândesc. Și nu mă liniștesc. Am ieșit de la interogatoriu o cârpă.

MAMA: Și ai văzut? Și el a spus că a fost un accident.

ADRIANÓS: M-a acoperit.

MAMA: Te apreciază, știi asta. Întotdeauna spunea, după ce mi s-a întors, că dacă nu erai tu, atunci când a fost bolnav aici, nu l-aș fi văzut nici pe el. Tu l-ai scăpat, așa cum l-ai îngrijit.

ADRIANÓS: Ca să vină după ani și să-mi ceară copilul.

MAMA: Ascultă, doctore. Nu amesteca una cu alta. Ca doctor, ai făcut ceea ce trebuia. Era datoria ta față de el și față de oricare ar fi avut nevoie de tine. Știu de la bărbatul meu, care petrecea nopți întregi departe de casă, la datorie.

ADRIANÓS: Doctor?

MAMA: Da, doctor și el.

ADRIANÓS: Dar nu i s-a întâmplat ca unul dintre cei pe care i-a îngrijit să-i seducă femeia.

MAMA: Nu i s-a întâmplat, nu. Pentru că femeia lui, chiar dacă s-ar fi găsit cineva să o iubească, avea copii care o legau. Și de aceea nu ar fi plecat pentru nimic, pentru tot binele din lume! Ar fi rămas la bărbatul ei!

ADRIANÓS: Ce vrei să spui cu asta?

MAMA: Eu nu vreau să-ți spun. Înțelegi. Spun doar că sentimentele celui pe care îl iubim, sau ale aceleia, nu putem să le definim întotdeauna. Ți s-a nimerit ție un astfel de curs al evenimentelor. Fiul meu și... femeia ta cea bună s-au îndrăgostit. Au vrut sau nu, li s-a întâmplat.

ADRIANÓS: Așa de simplu o spui...

MAMA: Atât de simplu, cum se întâmplă. Și tot atât de simplu a venit pe lume copilul lor.

ADRIANÓS: Copilul meu! Ea, când a rămas însărcinată, stătea aici, în casă. Se culca cu mine.

MAMA (*calmă*): Ascultă, doctore. Știi totul. Nu-mi spune ce ai spus și fiului meu. Așa, de nebună, nu am venit aici, să căutăm un copil care nu este sângele nostru. Am venit pentru că, după cum i-a scris ea însăși, este copilul lor. Iar eu am venit, pentru că este nepotul meu. Gândul acesta m-a făcut să pornesc la un drum atât de aspru și să fiu în pericol noaptea, în mijlocul mării. Am venit cu fiul ce mi-a mai rămas, unul dintre cei patru pe care i-am avut, ca să am acest vlăstar, care este continuarea familiei noastre. Să nu se întrerupă generația bărbatului meu și să meargă înainte numele lor. Pavlici din Valiero.

ADRIANÓS (*rezistă*): Și eu, crezi că am alt copil?

MAMA: Au frații tăi. M-am informat despre tine aici, atâtea zile. Numele vostru se continuă și cu nepoții tăi.

ADRIANÓS (*gânditor, privind-o*): Altfel mi te-am închipuit, doamnă, la prima vedere când ai intrat, și altfel acum. Te impui. Știi să ceri... Să insiști.

MAMA (*evaziv, cu stoicism*): Viața te face să poți. Și prin câte am trecut, știu să insist. Pentru că acum nu mai am multe de cerut. Am pierdut pe cele multe, care cer multe. Îl vreau doar pentru singurul meu fiu, pe copilul acestuia, îl vreau pe urmașul nostru, pe nepotul nostru. (*Privindu-l fără milă.*) Mă înțelegeți?

ADRIANÓS (dezorientat, impresionat): Încerc... (*În acest moment se aude de afară un cântec interpretat de destule voci și de chitare. Se aude tot mai tare, ca și cum cântăreții ar ajunge în fata casei.*)

MAMA (*ascultând*): Cântă afară...

ADRIANÓS (*găsind ocazia să iasă din impas*): O fi vreo petrecere. Se întâmplă în Corfu astfel de lucruri..

MAMA: Au găsit și când, acum când...

ADRIANÓS (*completează*): ...trăim o situație foarte dificilă cu italienii, și nu știm cum va evolua încă. Suntem neliniștiți. Și poate și de asta cântă. Să se elibereze sufletește. Și să prindă curaj cei care îi ascultă.

MAMA (*părând a fi de acord*): Întotdeauna, în momente neplăcute, trebuie să ai curaj. (*Ascultând și apropiindu-se de fereastră.*) Frumos se mai aude cântecul ăsta!

(Cântecul de afară se aude tot mai tare și în timp ce cei doi ascultă, se încheie scena. Se sting luminile. Cântecul face legătura cu ceea ce urmează.)

SCENA A UNSPREZECEA

(În același loc. Scena începe cu acel cântec optimist care se sfârșește. Față în față sunt Adrianós și Mirko, acestuia îi atârnă mâna stângă de la umăr, ca și cum ar fi grav rănit la braț. Sacoul îl poartă pe jumătate pe partea dreaptă, cealaltă parte este aruncată pe spate.)

ADRIANÓS: Vreau să mă crezi și tu. Nu am avut nicio intenție să te ucid. Doar ca să te ameninț am ridicat pistolul pe care îl credeam complet gol.

MIRKO: Să nu mai revenim la asta, de vreme ce am declarat că este vorba de accident. Am spus: eu țineam pistolul.

ADRIANÓS *(recunoaște)*: A fost mult din partea ta.

MIRKO: Mult sau puțin, asta am simțit. A fost un moment de tulburare pentru amândoi. Oare și eu, în anumite momente ale conflictului nostru nu te vedeam ca pe un dușman și nu am ridicat mâna și nu te-am lovit? Pe tine, cel care m-ai salvat. Deși am avut grijă întotdeauna să se vorbească cu respect și politete.

ADRIANÓS: Am văzut asta de la început.

MIRKO: Să spunem mulțumesc că nu au existat consecințe mai rele.

ADRIANÓS: Până când ți se va vindeca mâna complet, nu te vei dezlipi de aici, în Corfu vei rămâne, să te îngrijesc.

MIRKO: Nu voi pleca de aici nu de asta, ci pentru că... *(Se aude un clopot dăgănit de funebru și lent și Adrianós se agață de asta ca să schimbe discuția.)*

ADRIANÓS: Iar dăgănit funebru de clopot. A mai murit unul dintre răniții obuzelor. Am făcut tot ce era posibil să-l scăpăm, dar...

MIRKO: Am auzit că este un copil.

ADRIANÓS: Da.

MIRKO *(continuând)*: De vârsta lui Iovan al meu. Săracul... Mă gândesc la părinții lui nefericiți...

ADRIANÓS *(spontan)*: Nu are mamă.

MIRKO *(pe gânduri)*: Nici el...

ADRIANÓS *(continuând)*: A fost ucisă din prima zi de bombele care cădeau acolo unde erau adăpostiți refugiații din Asia Mică. A scăpat nenorocita de acolo și și-a găsit moartea aici.

MIRKO (*pentru a scăpa de subiectul copilului*): A apucat să nu-și vadă băiatul mort.

ADRIANÓS: Sperăm acesta să fim ultima victimă a acestui raid lipsit de bărbăție al italienilor. Arată că ocupația lor s-a terminat. Guvernul nostru se adresează organizațiilor internaționale și ceva reușește... Dar nu fără niciun cost pentru națiune.

MIRKO: Ieri la spital au venit copii. Elevi la o școală.

ADRIANÓS (*ca și cum s-ar îngrijora*): Am aflat. S-a întâmplat la ora aceea să fiu în afara orașului. Dacă știam dinainte, aș fi împiedicat. A fost ideea nefericită a unui învățător ca elevii lui să viziteze pe răniții de la asediu, ca să înțeleagă ce nenorociri provoacă dușmanii. Ca și când ar fi obligatoriu să vadă copiii cum suferă niște grav răniți și pe alții să... ca să...

MIRKO (*întrerupându-l*): Unul dintre copiii aceștia, de șapte ani, s-a despărțit de ceilalți și a intrat în camera mea. M-a privit, m-a întrebat dacă am dureri și eu i-am spus că nu și l-am mângâiat. El mi-a zâmbit. Credea că și eu sunt rănit de obuze.

ADRIANÓS (*neliniștit*): Dar tu nu i-ai spus...

MIRKO (*întrerupându-l*): Nu, bineînțeles. Altundeva vreau să ajung. Citisem cândva într-o povestire că un bebeluș plângea într-o vie, unde femeile lucrau la cules. S-a sculat din somn și se zvârcolea de plâns. L-au luat femeile, l-au alintat, i-au făcut o mie și una de lucruri, dar nici gând ca el să se oprească din zvârcoleala plânsului. S-ar fi dus, ar fi murit... Până când a venit bunica lui și l-a luat în brațe. Și el, la respirația ei, s-a oprit, s-a liniștit, și-a revenit.

ADRIANÓS (*întrebând, încet*): Ei, și?

MIRKO: Povestirea avea titlul „Sângele”. Și voia să spună cu asta ce putere are sângele. Strigă. Și am înțeles asta atunci când băiatul acesta de care am amintit, a intrat în camera mea și mă privea cu tandrețe cu ochisorii lui... (*Concluzionând.*) Striga sângele meu lângă el. Pentru că acest copil era Iovan-Petre al meu...

ADRIANÓS (*încercând să-și rețină neliniștea*): Nu ai spus așa ceva!

MIRKO: Nu, și nu! Nu! Nu trebuie un copil să fie luat prin surprindere cu un adevăr dificil.

ADRIANÓS: Chiar dacă este adevărat...

MIRKO: Este! Să nu ne întoarcem la asta. Știți bine. Întrebarea este numai cum vom da acest adevăr, astfel încât copilul să îl accepte și să nu-i fie rănit sufletul. Pentru că și

dumneata, și eu, îl iubim. Văd cât de mult îl iubiți în lupta pe care o dați cu mine ca să mi-l refuzați. Fie, pentru că este copilul celei pe care ați iubit-o, și o păstrează vie, fie pentru că a intrat în viața dumneavoastră și a umplut-o...

ADRIANÓS (*admite*): Toate la un loc...

MIRKO: Și eu, pe de altă parte, îl iubesc pentru că e copilul meu. Și copilul celei care m-a ajutat să exist... Și dacă nu mi-l dați, nici dumneavoastră nu veți avea liniște. Pentru că, și dacă rămân aici mut și mă uit la el, sângele meu o va spune, îl va chema să vină la mine, să se întrebe, pentru că ne iubim... (*Privindu-l.*) Este așa? Probabil vă temeți...

ADRIANÓS (*recunoaște*): Deja mă tem...

MIRKO (*calm*): Deci, ce poate fi mai bun decât totul să se desfășoare cu calm.

ADRIANÓS: Adică, cum?

MIRKO: Voi rămâne aici. Nu plec. Nici mama mea, care așteaptă iar afară în drum cele ce voi merge să-i spun...

ADRIANÓS (*reacționează*): Dar de ce o lăsați singură, săraca, în drum? Poate aștepta în casă... Ce o gândi...

MIRKO: Nimic rău despre dumneavoastră. Este obișnuită să aștepte... Din nou singură, probabil, la noi acasă. Dar va ști că acest copil, nepotul ei, care este urmașul nostru, după cum v-a spus, va merge acolo într-o zi și va avea și el numele familiei Pavlici. Iovan-Petre Pavlici. (*Privindu-l liniștit.*) Mă înțelegeți?

ADRIANÓS: Perfect. (*Cu nerăbdare.*) Urmarea...

MIRKO: Probabil copilul este încă prea mic să audă că altcineva este tatăl lui. Poate că în doi ani va fi capabil să înțeleagă mai bine și să accepte... Apoi... Și cu ceea ce se întâmplă acum în Corfu – invazia italienilor, răniții... Îl vor ajuta să înțeleagă ce tulburări aduc lumii războaiele... cum se implică unii oameni ...

ADRIANÓS (*ascultă, dus pe gânduri*): Peste doi ani, zici...

MIRKO: Da. Poate și mai mulți. Vom vedea...

ADRIANÓS (*dezorientat*): Și până atunci?...

MIRKO: Va rămâne aici cu voi. Cu dumneavoastră, cu verișorii lui de la mătușă...

ADRIANÓS: Excelent! Și tu?

MIRKO: Și eu aici, în Corfu. Voi găsi ceva de lucru ca să trăiesc aici. Știu multe să fac.

ADRIANÓS: Și vei vedea copilul.

MIRKO: Cu o motivație sau alta. Regulat. Dar mereu mut.

ADRIANÓS: Până când?

MIRKO: Spuneți dumneavoastră (*până când*).

ADRIANÓS: Să hotărâm amândoi când a sosit momentul. Cel corect, cel adecvat. Și atunci amândoi o să-i mărturisim cum s-au întâmplat toate... Ca egali și ca prieteni o să le spunem.

MIRKO: Și ca pe niște egali acesta ne va percepe. Și ne va iubi veșnic. Pentru că și eu o să-i arăt întotdeauna iubire pentru dumneavoastră. Și un respect adânc.

ADRIANÓS (*cu calm*): Vino tu în locul meu. Ce să am eu pentru tine?

MIRKO (*cu simplitate*): Înțelegere... Nu sunt eu cel vârstic, ca să dau sfaturi. Dar mă gândesc simplu, ceea ce v-am spus și alaltăieri. Așa a fost să fie. Și învingem cu greu viața atunci când persoana pe care-o iubim este atrasă în altă parte. Atunci nu învingem viața. Și bine este pentru noi să o acceptăm așa cum vine și să ne împăcăm cu ea.

ADRIANÓS (*pe gânduri*): Frumos știi să vorbești. De asta...

MIRKO (*întrerupându-l liniștit*): Întotdeauna am citit. Până și pe D'Annunzio¹. (*Se lasă o tăcere de câteva secunde.*)

ADRIANÓS: Hei, bravo! (*Gânditor, ca și cum ar recapitula*). Așa, deci.

MIRKO: Așa... Simplu..

ADRIANÓS: Ce mai rămâne?

MIRKO: Dumneavoastră stabiliți.

ADRIANÓS (*înaintează și deschide fereastra și îl cheamă*): Strigă la mama ta să vină sus.

MIRKO (*îl privește ghicind urmarea, se apropie și strigă spre drum*): Mamă, draga mea mamă, ostenește și urcă!

ADRIANÓS (*pentru Mirko*): Ușa este deschisă.

MIRKO (*repetă către mama lui*): Ușa este deschisă! (*lui Adrianós.*) Vine.

ADRIANÓS (*închide fereastra*): Bineee... Se face și asta...

MIRKO: Ce o să-i spuneți?

ADRIANÓS: Te grăbești. Să mâncăm mai întâi cu toții. (*Și în timp ce Mirko îl privește derutat.*) Și copilul. Să trimit să-l aducă de la mătușa lui. (*Face să sune un clopoțel de masă, în timp ce ușa se deschide apucă și apare mama lui Mirko, cu aceleași haine din scena ei anterioară.*)

MAMA (*în ușă*): Am sosit. Bună ziua.

¹ Gabriele d'Annunzio, principe de Montenevoso (1863 – 1938) a fost un poet, romancier, nuvelist și dramaturg italian, președinte al Academiei Italiene.

ADRIANÓS: Bine ai venit, Bunico!

(Muzică)

SFÂRȘITUL PIESEI

Cuprins

NOTĂ BIOGRAFICĂ.....	4
DATE TRADUCĂTOR.....	7
CĂTRE CITITORI.....	8
AM DREPTUL.....	9
PERSONAJE.....	9
PARTEA ÎNTÂI.....	10
SCENA ÎNTÂI.....	10
SCENA A DOUA.....	15
SCENA A TREIA.....	22
SCENA A PATRA.....	26
SCENA A CINCEA.....	27
SCENA A ȘASEA.....	30
PARTEA A DOUA.....	33
SCENA A ȘAPTEA.....	33
SCENA A OPTA.....	34
SCENA A NOUA.....	38
SCENA A ZECEA.....	41
SCENA A UNSPREZECEA.....	45

UER PRESS
Vasile Alecsandri 8, sector 1 București,
021.317.98.73
uersediu@yahoo.com
www.uniunea-elena.ro